

Transportministeriet

Sæt pris på jernbanen

Oplæg for TØF den 28. oktober 2024

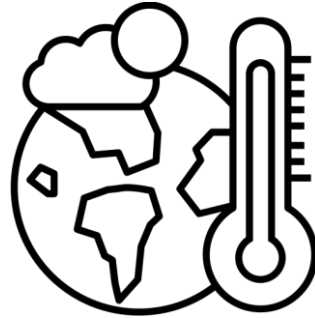
v/Lars Olsen og Christian Haxthausen

Traditionelt billede af fordele ved tog- og biltransport

Tog

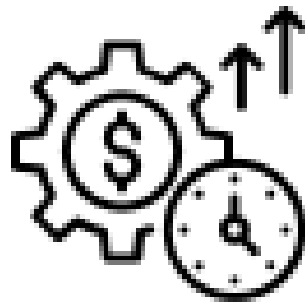
Mobilitet for alle

Klima

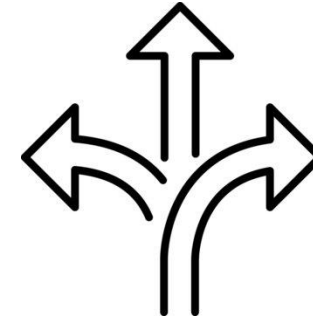

Bedre bymiljøer

Omkostnings-
effektivitet

Personbil

Fleksibilitet

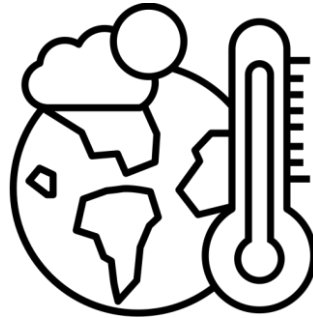
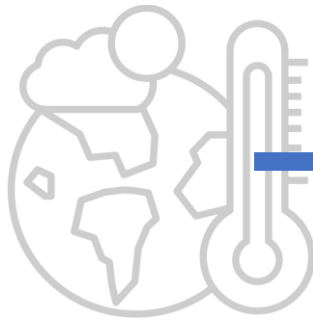
Nye data ændrer billedet af fordele ved tog- og biltransport

Tog

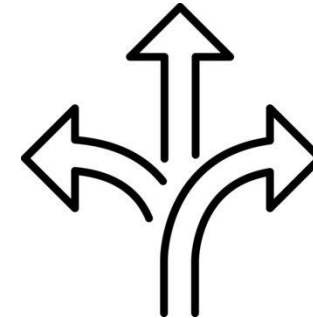
Personbil

Mobilitet for alle

Klima

Fleksibilitet

Bedre bymiljøer

Omkostnings-
effektivitet

Sæt pris på jernbanen

Trafik, passagerer og gods

Den danske jernbane helt kort

Infrastrukturen

- 42 pct. af den statslige jernbane er elektrificeret.
- 47 pct. af den statslige jernbane har det nye signalsystem

Togdriften

- S-banen: DSB
- Fjern- og regionalbanen (målt i togkm.):
  - DSB 64 pct.
  - GoCollective 18 pct.
  - Midtjyske Jernbaner, Lokaltog og Nordjyske Jernbaner 6 pct.
  - Andre operatører 5 pct.
  - Godstogstrafik 6 pct.

Antallet af rejser med tog i Danmark

Kilde: Trafikstyrelsen

Hvad har jernbanen gang i?

Anlægsprojekter i Danmark

Kilde: Banedanmark

Indkøb og forsimpning af togmateriellet i Danmark

Rullende materiel		2016	2030	Fremtidig Flåde
     	IC3	96	0	 Nye Tog (IC5) 100-150 stk
	IC4	77	0	
	MR	53	0	
	Desiro	20	0	
	ICE-TD	13	0	
  	IR4	44	0	 Nye Vogne (EC) 16 stammer Nye Lokomotiver (EB) 42 stk
	DD	26 stammer	26 stammer	
	ME	33	0	
  	EA	5	0	 Fremtidens S-bane (FS) 226+ stk
	ET	34	0	
	SA	104	104	
	SE	31	31	

Kilde: DSB

Signalprogram

Kilde: Banedanmark

Elektrificering

Kilde: Banedanmark

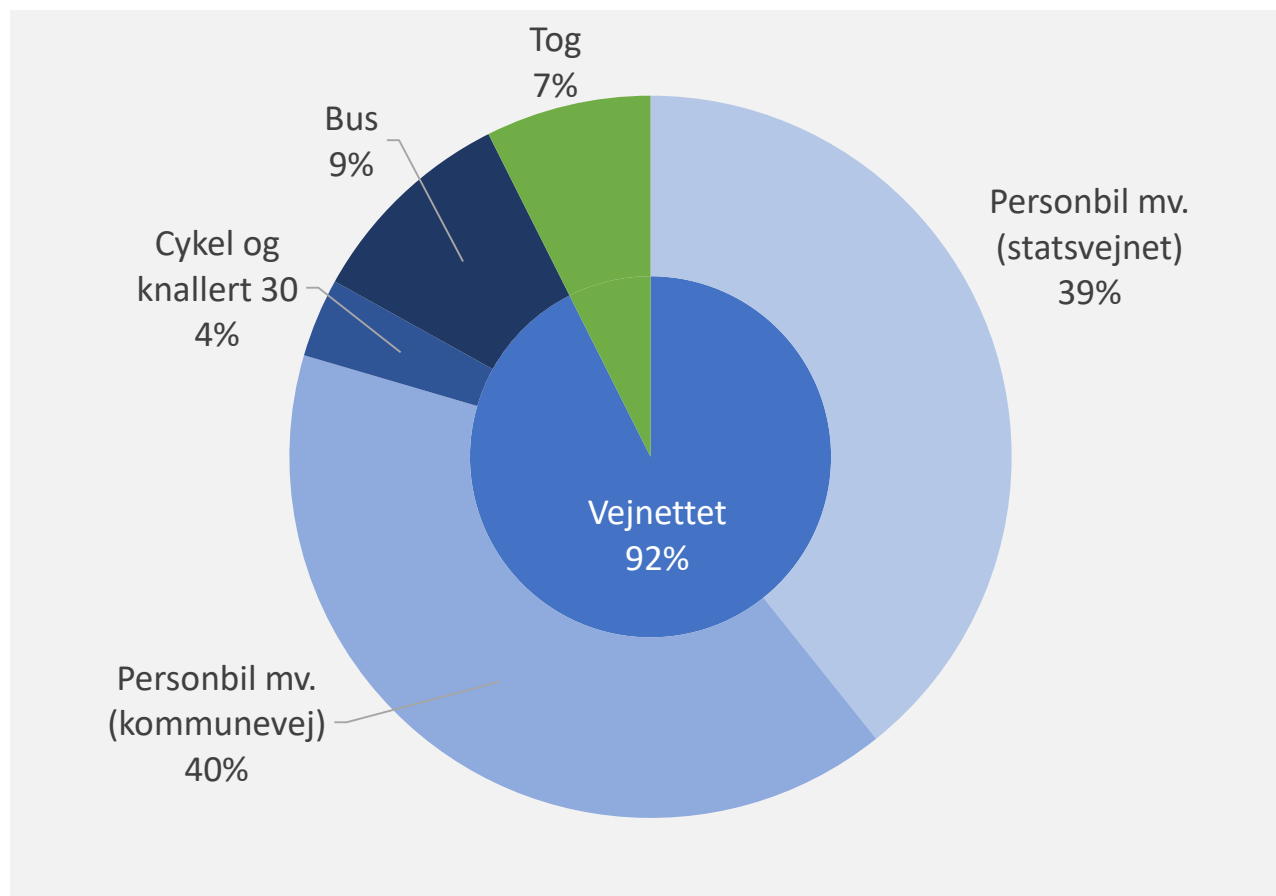
Automatisk S-tog

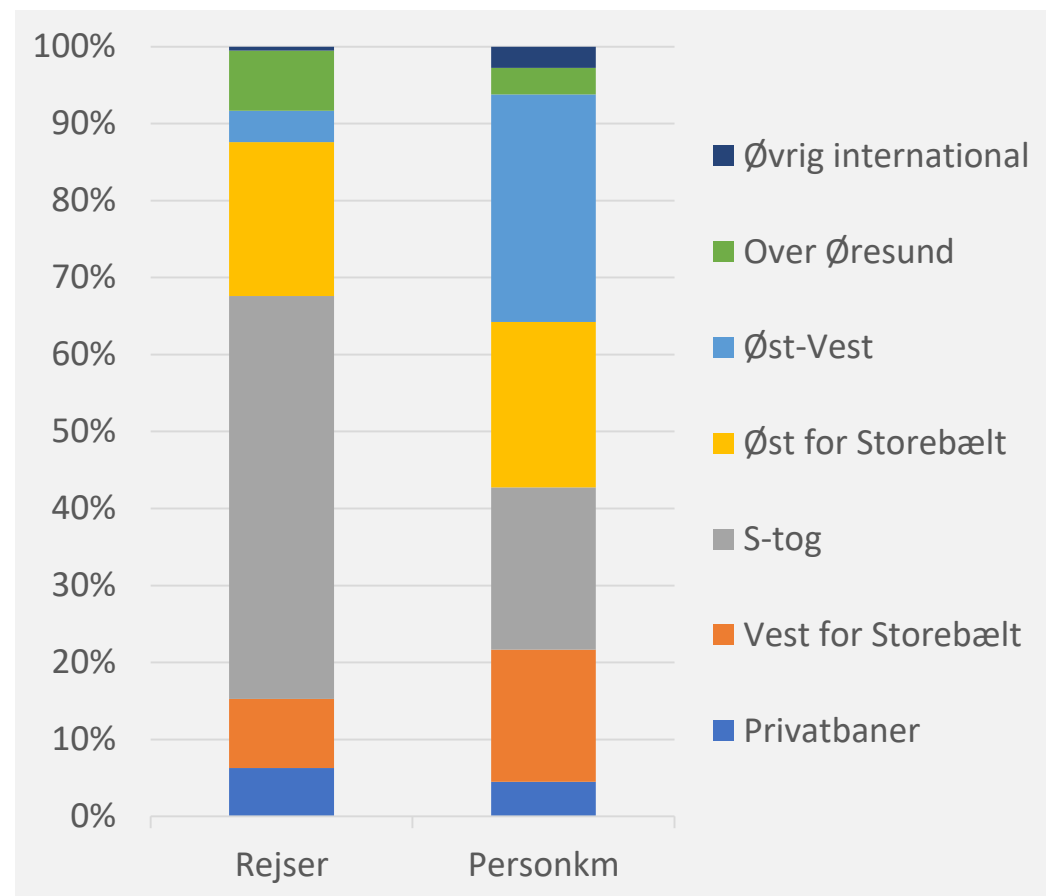
Kilde: DSB

Fordelingen af persontransporten

Fordeling af personkilometer i Danmark (2022)

Fordeling af rejser og personkilometer på jernbanen (2023)

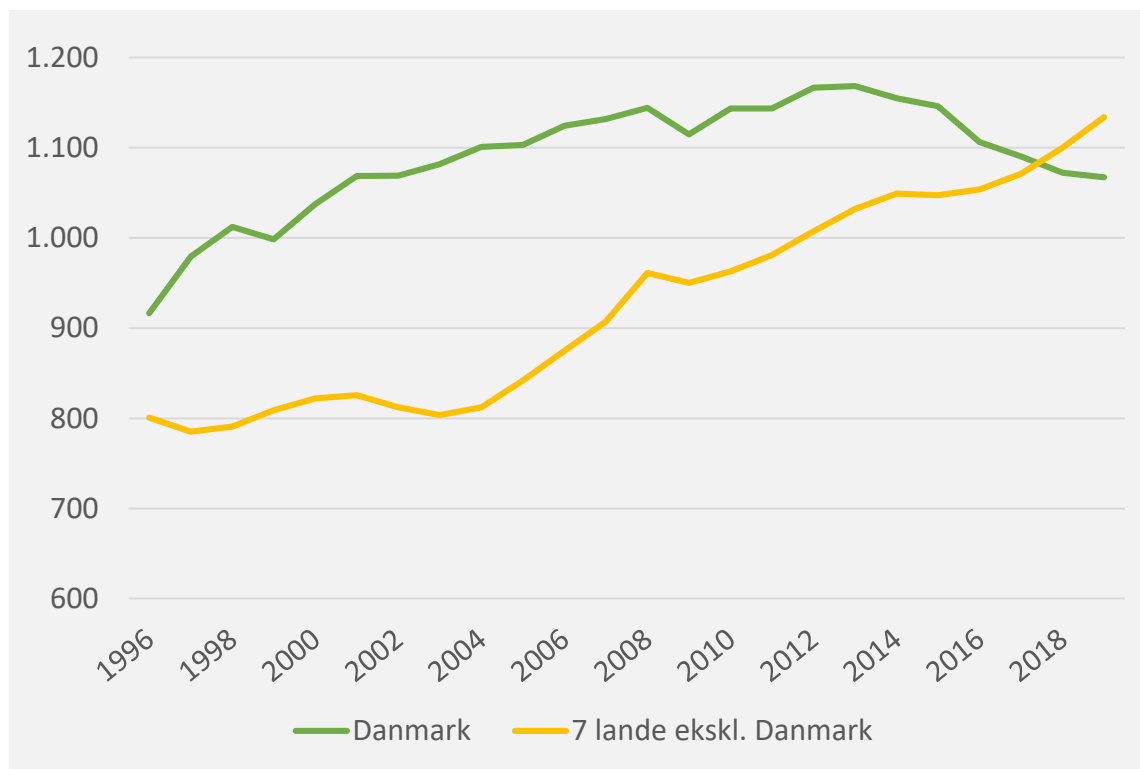

Anm.: Skønnet fordeling mellem personbil på statsvejnet og kommunevej på baggrund af trafikarbejdet. Den sidste procent udgøres af skibs- og flytransport.

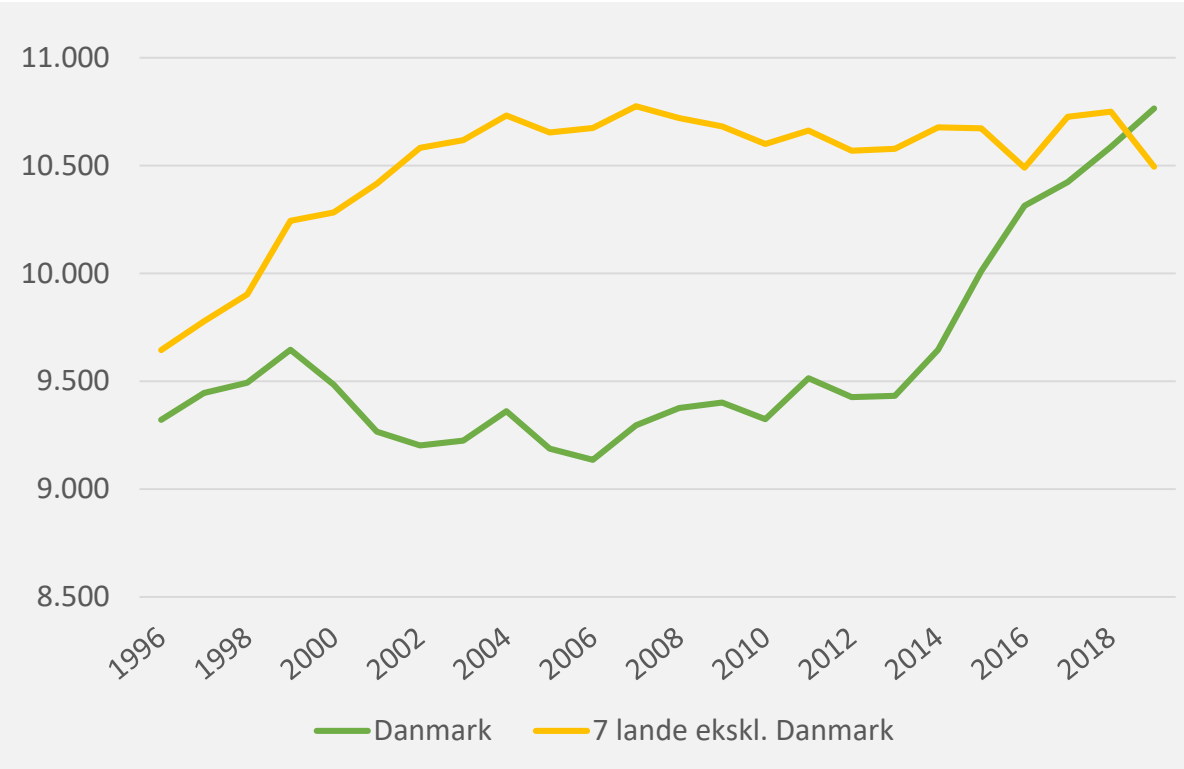
Kilde: Danmarks Statistik og Vejdirektoratet.

Udvikling i personkilometer per indbygger

Passagertog

Personbil

Anm.: De syv lande består af Østrig, Finland, Tyskland, Holland, Norge, Sverige og Storbritannien.
Kilde: Serviceeftersyn af jernbanen fra 2019 samt egen opdatering af seneste år frem til 2019.

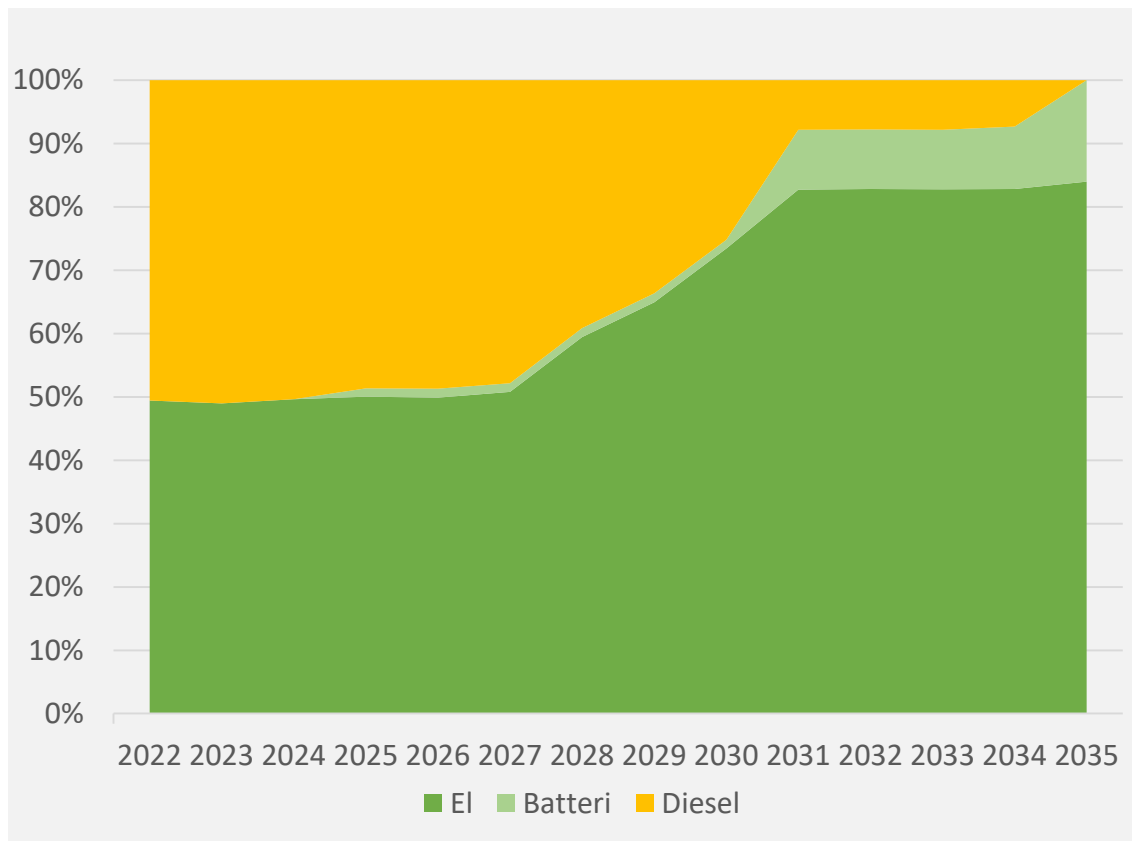
Hvad bringer fremtiden ift. rejsetid?

Anm.: Mulige rejsetidsforbedringer ved udgangen af kontraktperioden med DSB sammenlignet med køreplanen for 2024.
Kilde: DSB

Hvad bringer den grønne omstilling?

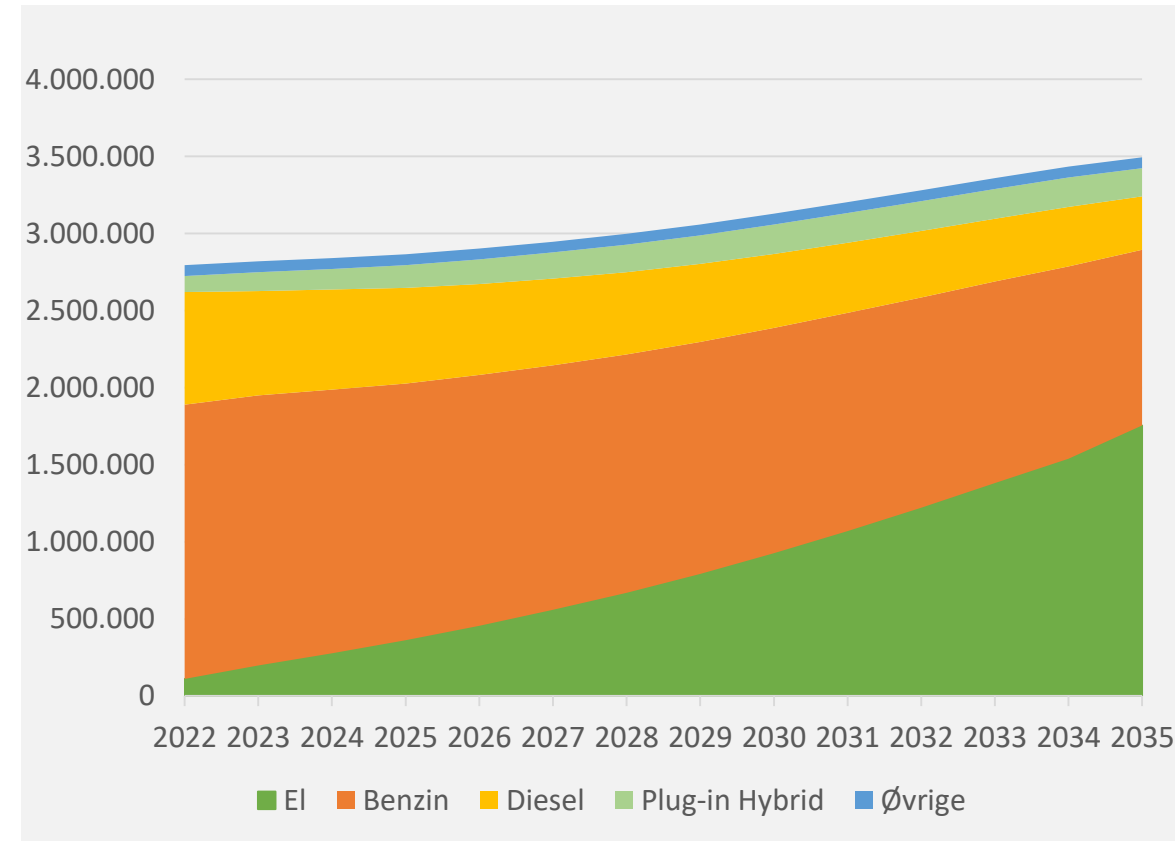
Fordeling af togkilometer på statslige strækninger

Anm.: Det forudsættes, at hele den statslige togtrafik er omstillet til CO₂-neutral drift i 2035.

Kilde: Egne beregninger

Bestand af personbiler

Anm.: Øvrige omfatter veteranbiler og køretøjer, der falder uden for kategori.

Kilde: Klimastatus og -fremskrivning 2024 fra Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

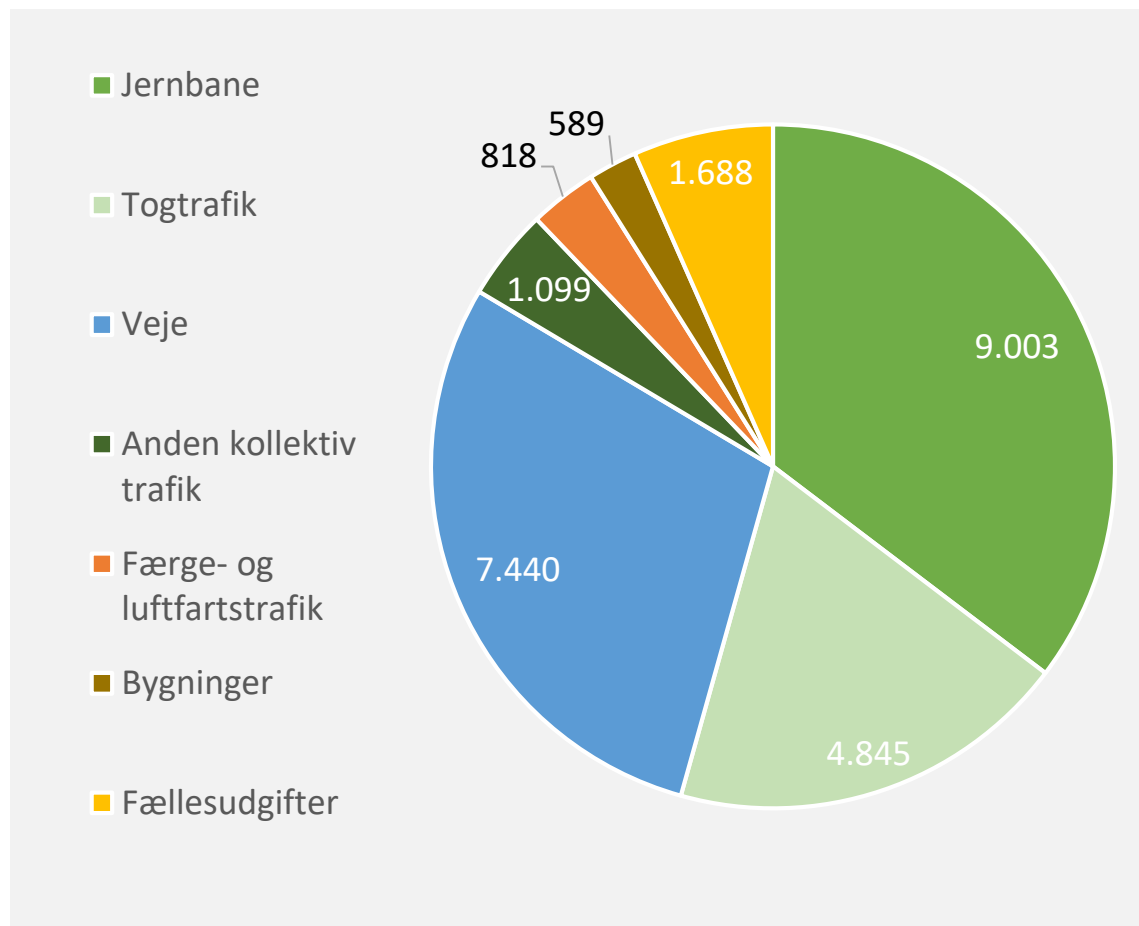
Sæt pris på jernbanen

Økonomien bag

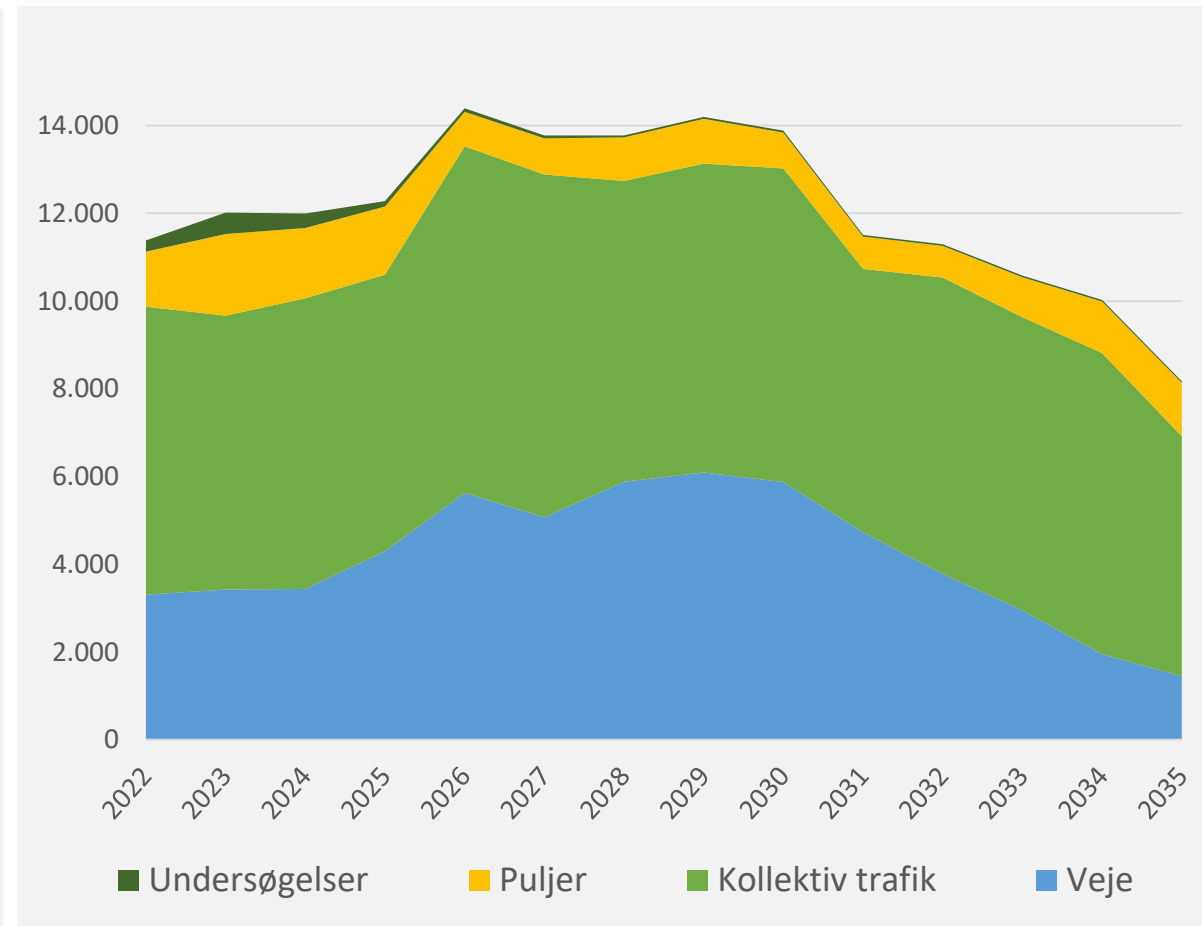
Økonomien på Transportministeriets område

Statslige nettoudgifter i Transportministeriet i 2025 (mio. kr.)

Kilde: Forslag til finanslov 2025.

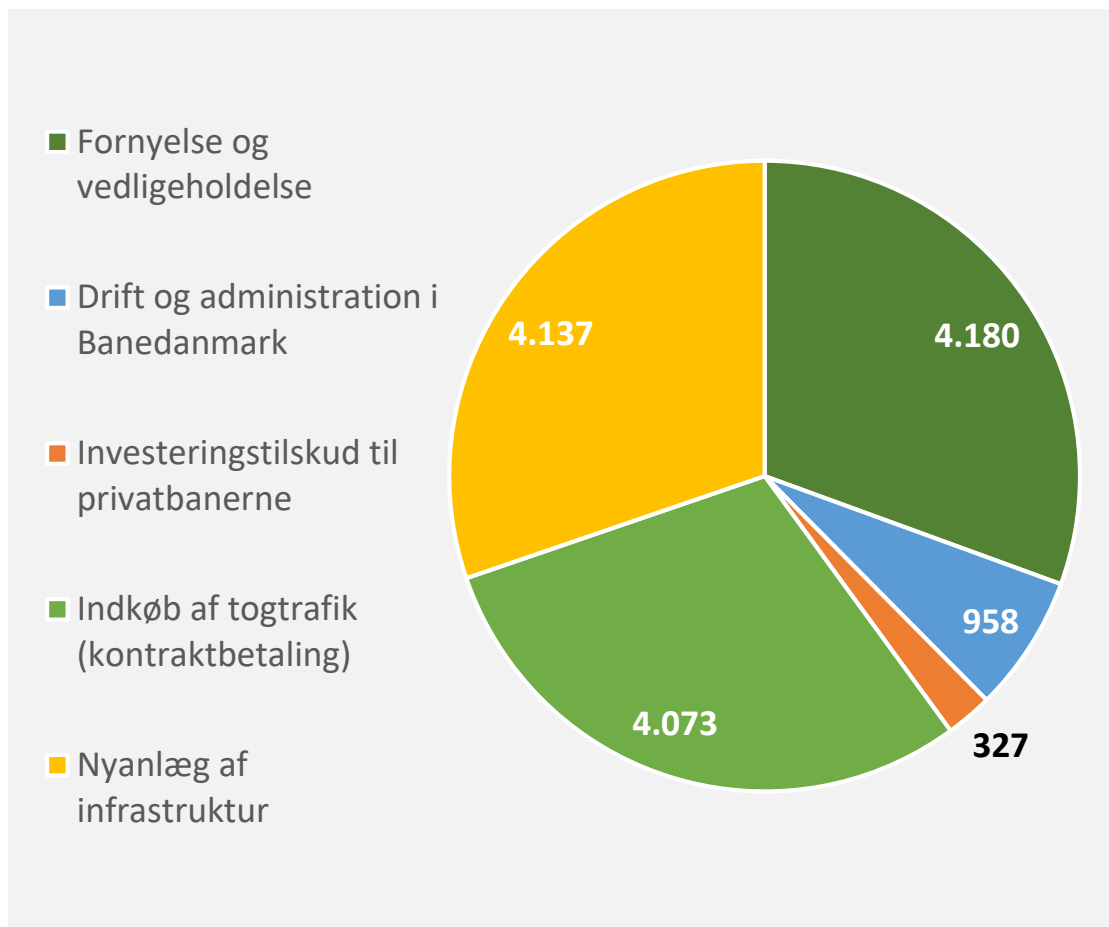
Fordeling af investeringer i Infrastrukturplan 2035 (mio. kr. i 2022-priser)

Kilde: Egne beregninger.

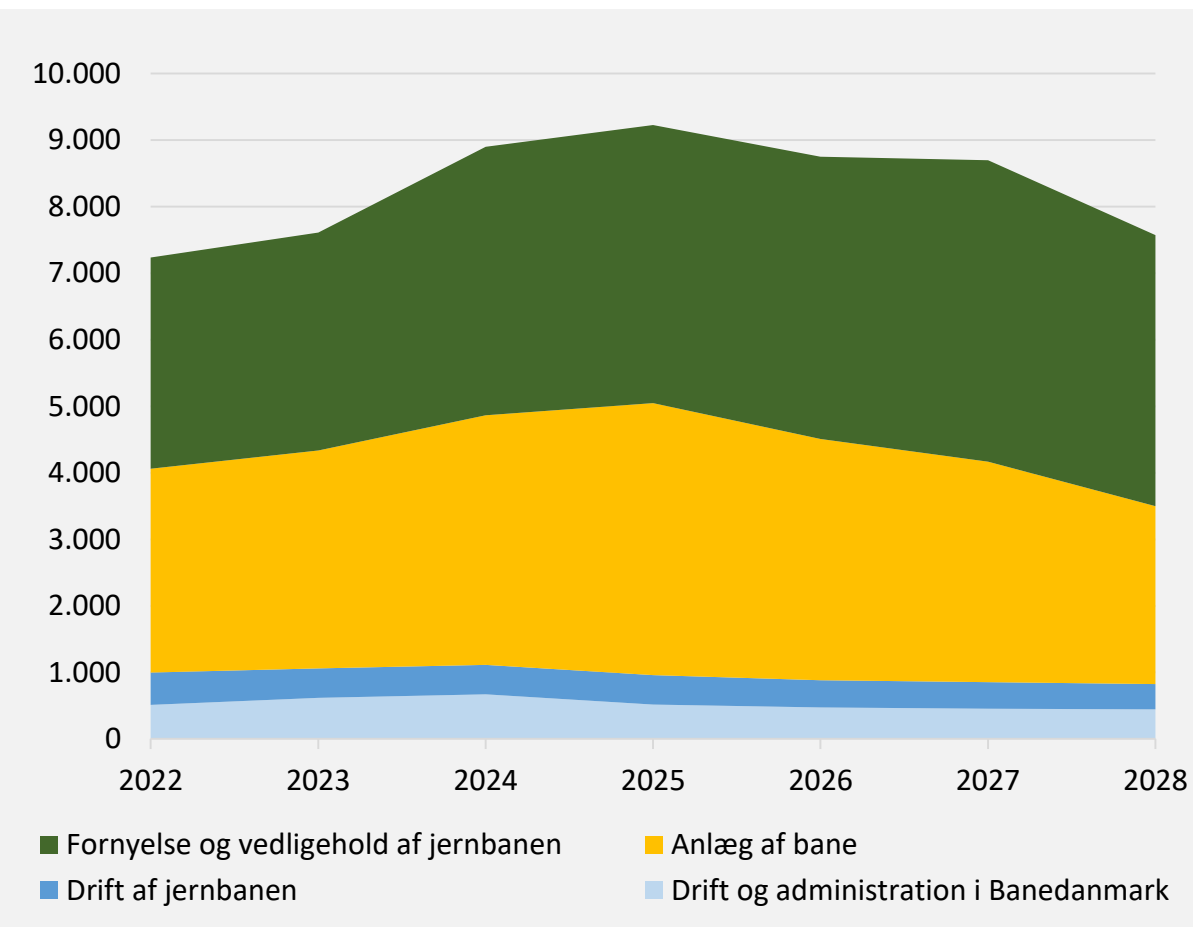
Den statslige jernbaneøkonomi

Statslige nettoudgifter til jernbanen i 2025 (mio. kr.)

Kilde: Forslag til finanslov 2025.

Udvikling i statslige nettoudgifter til jernbaneinfrastruktur (mio. kr.)

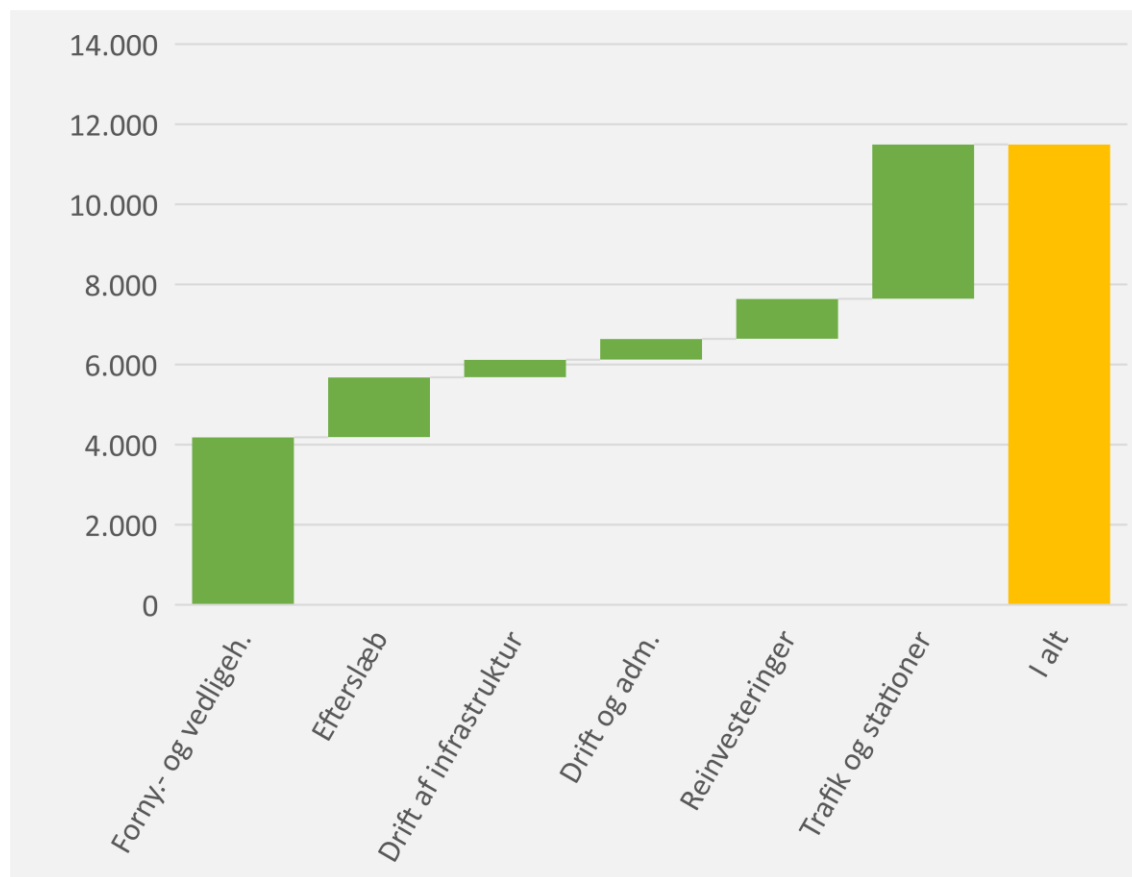

Anm.: 2022 og 2023 er regnskabstal, mens 2024-2028 er budgettal. 2022-2024 er løbende priser, mens 2025 og frem er i 2025-priser.

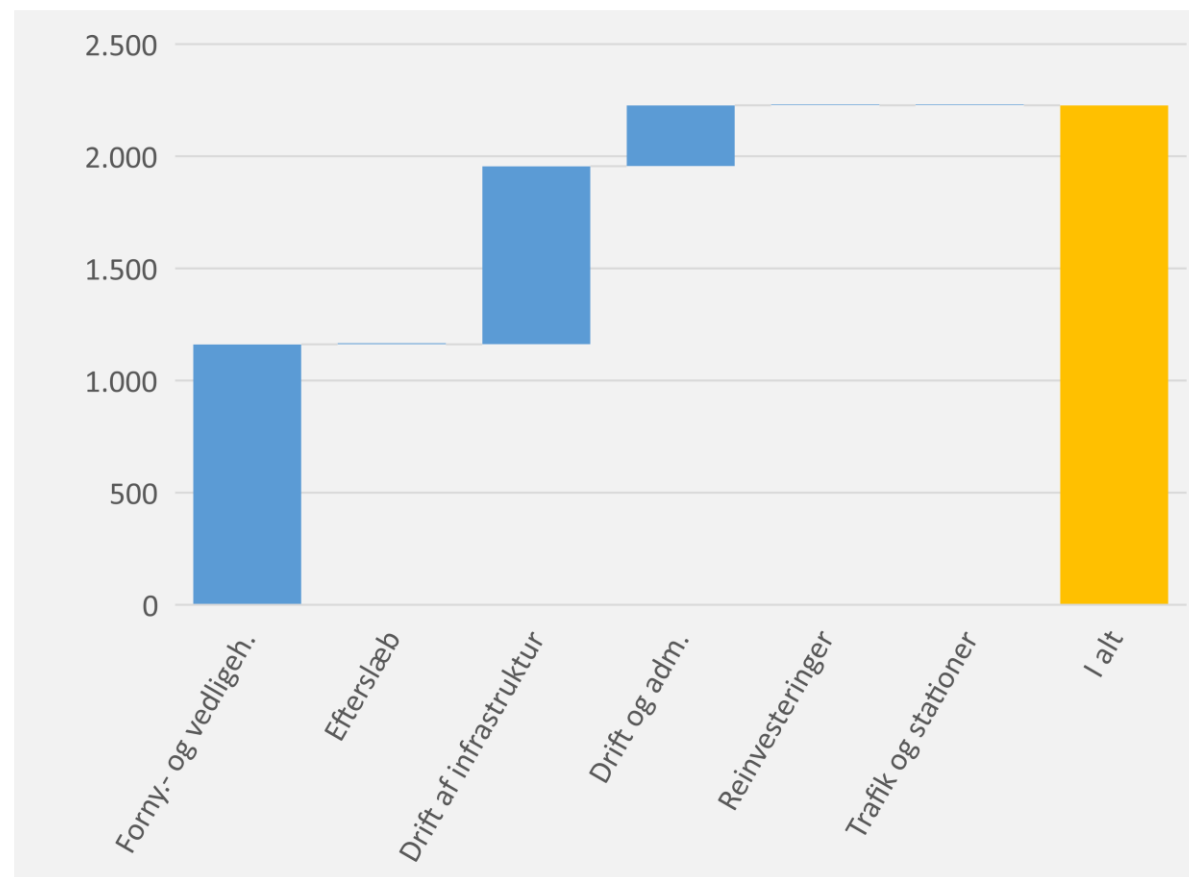
Kilde: Forslag til finanslov og regnskabstal fra årsrapporter.

Omkostninger til statslig jernbane og vejnet

Jernbanen (mio. kr.)

Vejnettet (mio. kr.)

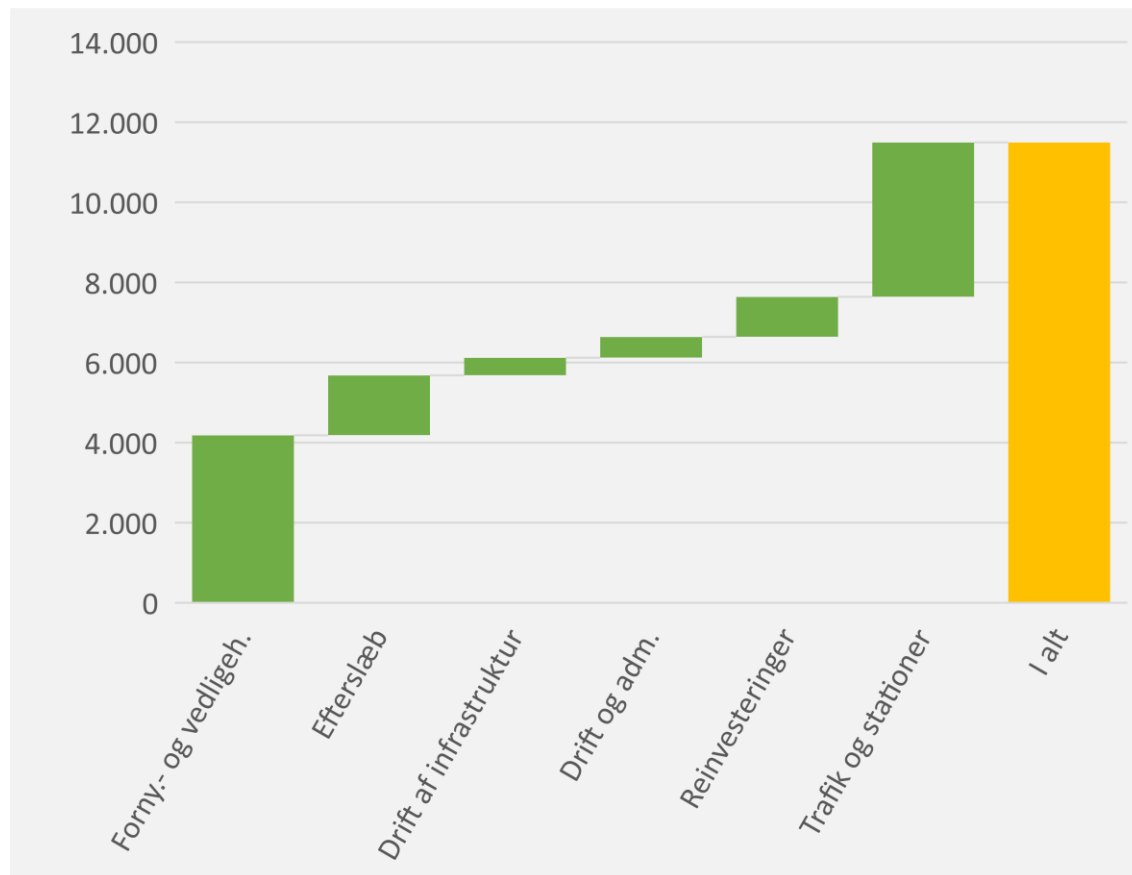

Anm.: Efterslæb på jernbanen er også medtaget, selvom der ikke er afsat finansiering hertil. Der er medtaget det behovsøstemat for fornyelse og vedligehold og efterslæb, som var opgjort i 2019 (opregnet til 2024-priser). Der er skønsmæssigt indlagt omkostninger for 1 mia. kr. årligt til reinvesteringer, der baserer sig på, at en udskiftning af fx signaler er en gentagende investeringer, der er nødvendig for opretholdelsen af togdriften over tid. Der er ikke sondret mellem passager- og godstog eller personbil og lastbil. Betalingen af baneafgifter er fraregnet omkostningen til togtrafik (kontraktbetaling). Omkostninger til de faste forbindelser er ikke medtaget.

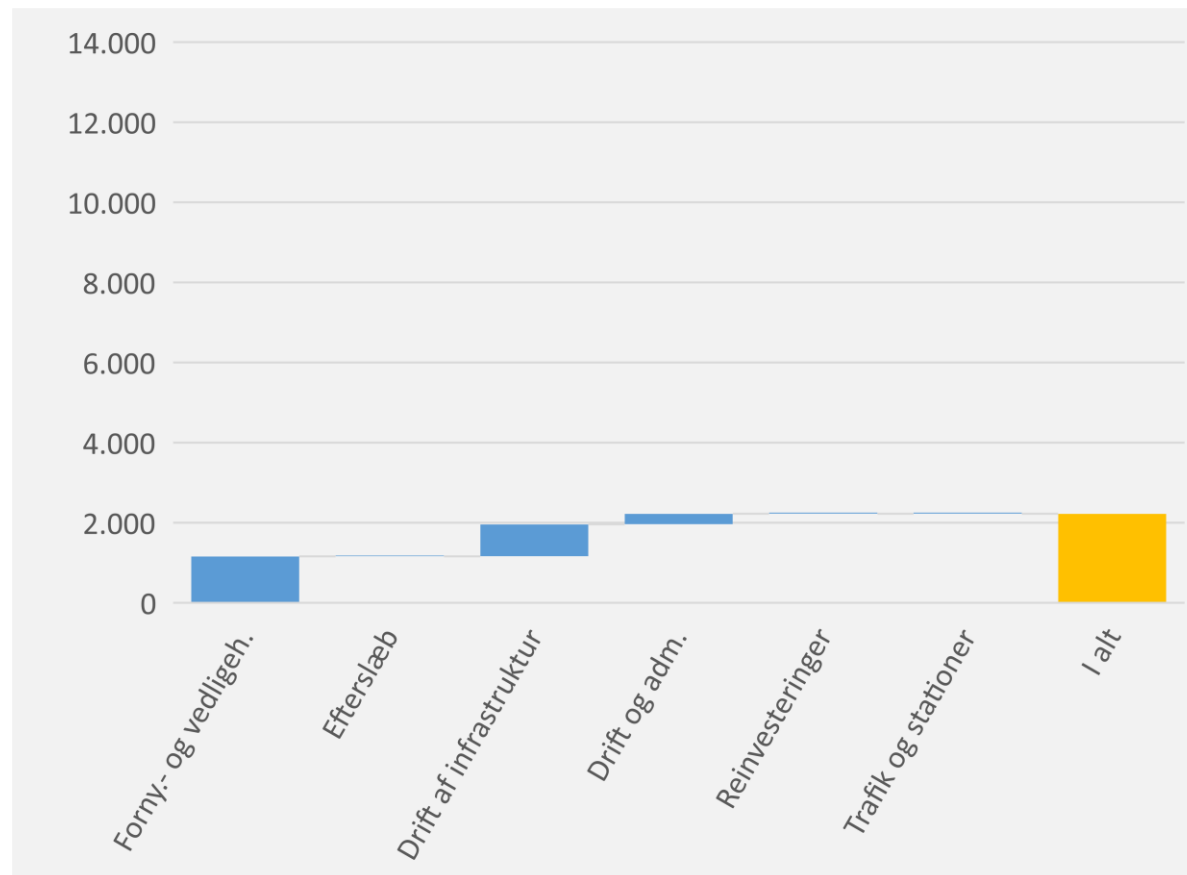
Kilde: Forslag til finanslov 2025 og estimat for efterslæb fra 2019.

Omkostninger til statslig jernbane og vejnet

Jernbanen (mio. kr.)

Vejnettet (mio. kr.)

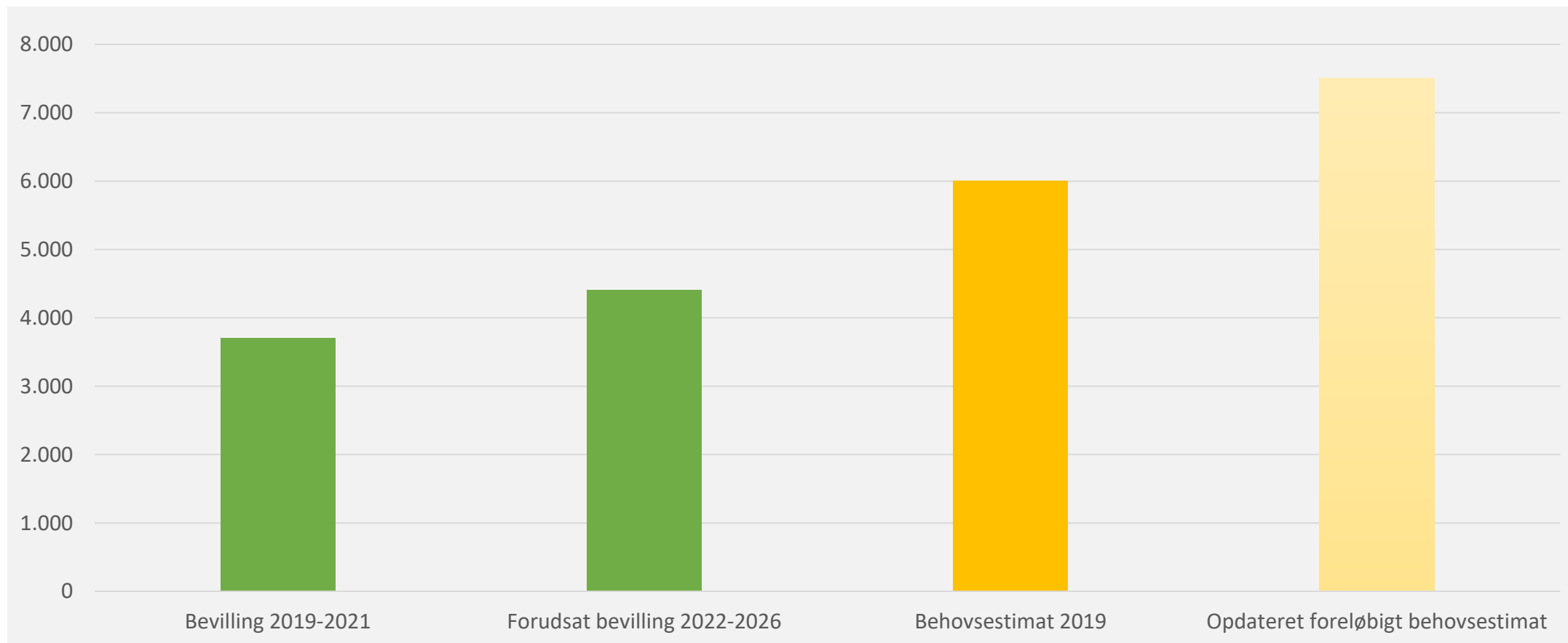

Anm.: Efterslæb på jernbanen er også medtaget, selvom der ikke er afsat finansiering hertil. Der er medtaget det behovsøstemat for fornyelse og vedligehold og efterslæb, som var opgjort i 2019 (opregnet til 2024-priser). Der er skønsmæssigt indlagt omkostninger for 1 mia. kr. årligt til reinvesteringer, der baserer sig på, at en udskiftning af fx signaler er en gentagende investeringer, der er nødvendig for opretholdelsen af togdriften over tid. Der er ikke sondret mellem passager- og godstog eller personbil og lastbil. Betalingen af baneafgifter er fraregnet omkostningen til togtrafik (kontraktbetaling). Omkostninger til de faste forbindelser er ikke medtaget.

Kilde: Forslag til finanslov 2025 og estimat for efterslæb fra 2019.

Omkostninger til fornyelse og vedligehold af infrastrukturen

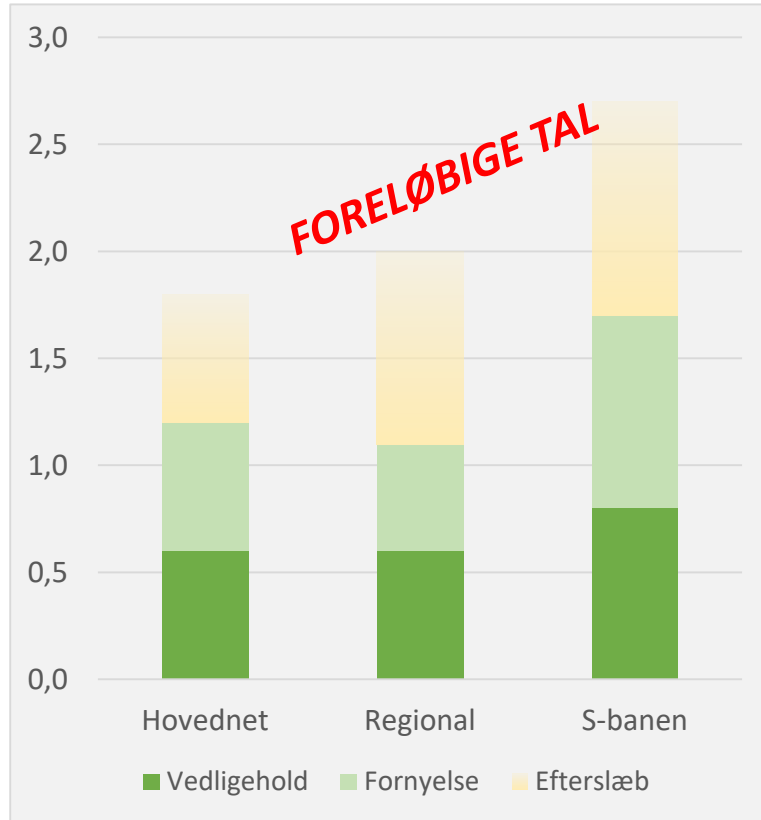
Udvikling i bevilling til fornyelse og vedligeholdelse i Banedanmark samt behovsestimat (mio. kr. 2024-priser)

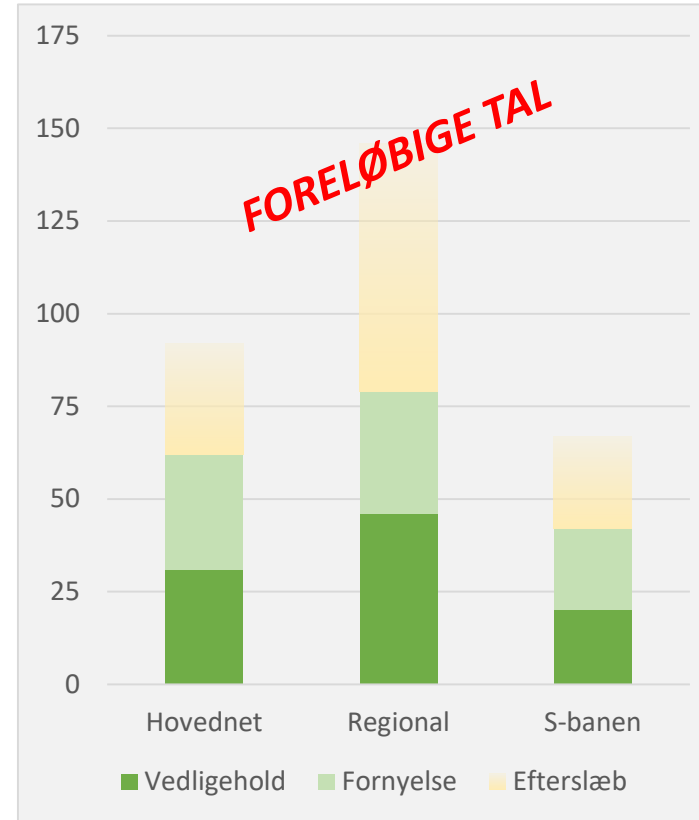
Kilde: Egne beregninger på baggrund af finanslove og baneinfrastruktur 2019 fra Banedanmark (2024-priser).

Infrastrukturomkostninger fordelt på strækningstype

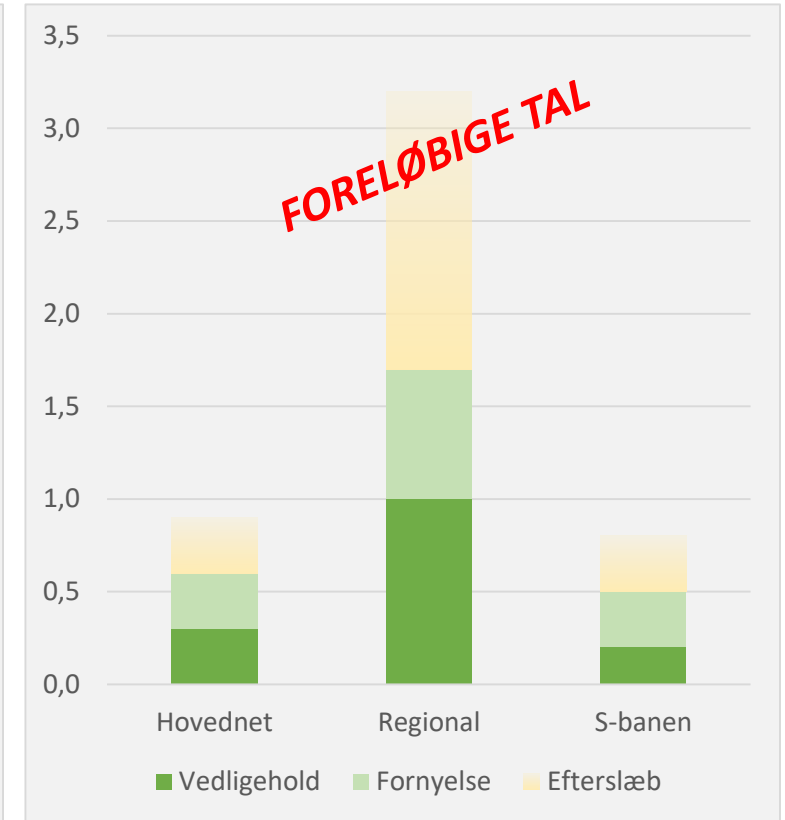
Mio. kr. pr. sporkilometer

Kr. pr. togkilometer

Kr. pr. passagerkilometer

Kilde: Igangværende analyse.

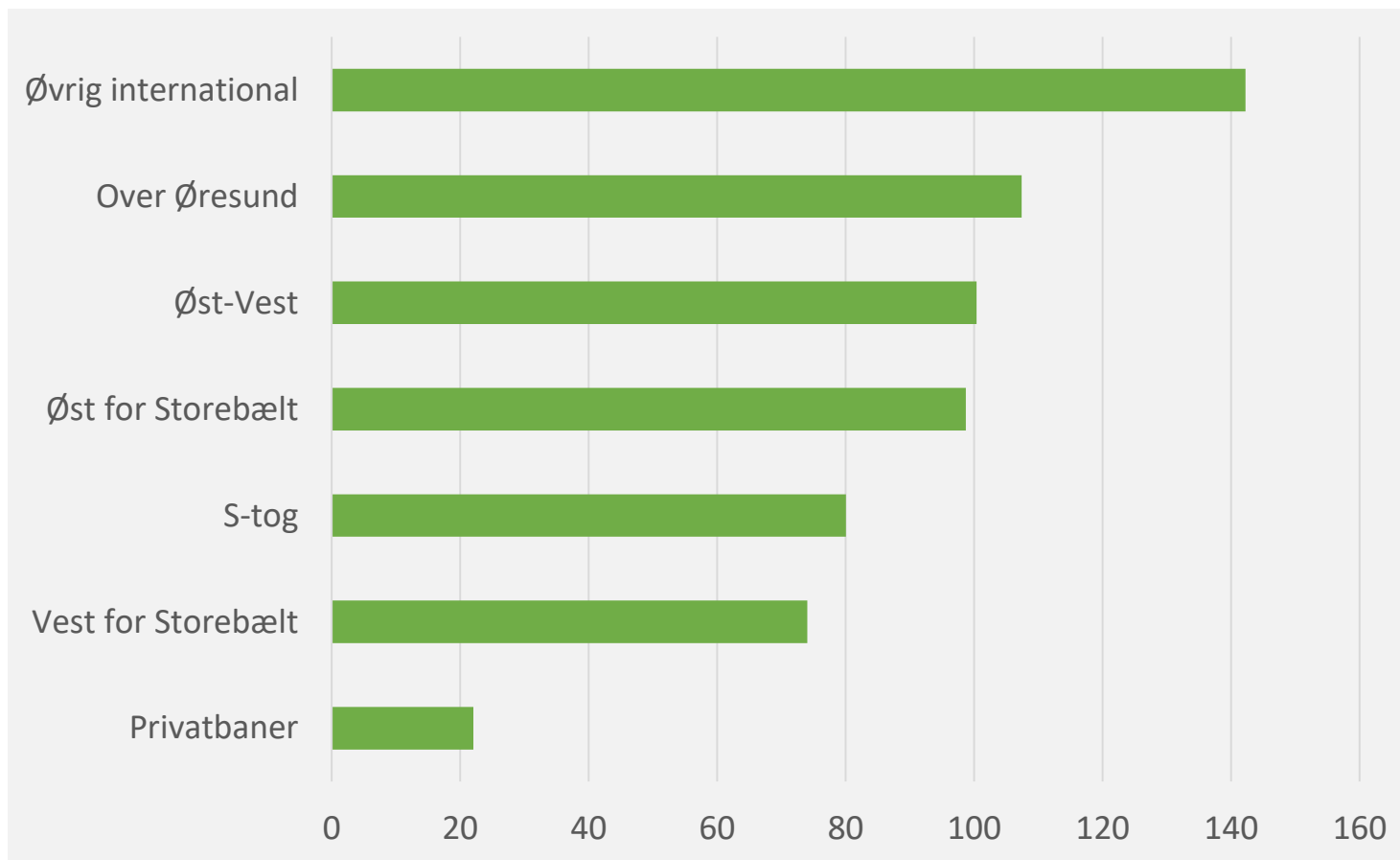
Sæt pris på jernbanen

Effektivitet

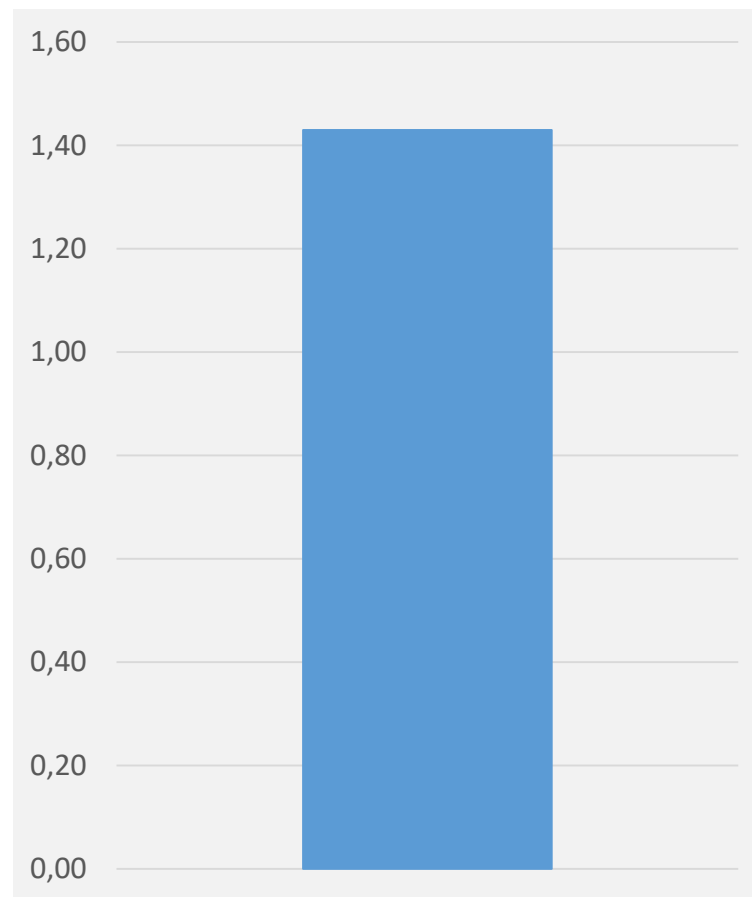

Antal personer i de forskellige togsystemer og i personbilen

Belægningsgrad (passagerer pr. togkilometer) i 2023

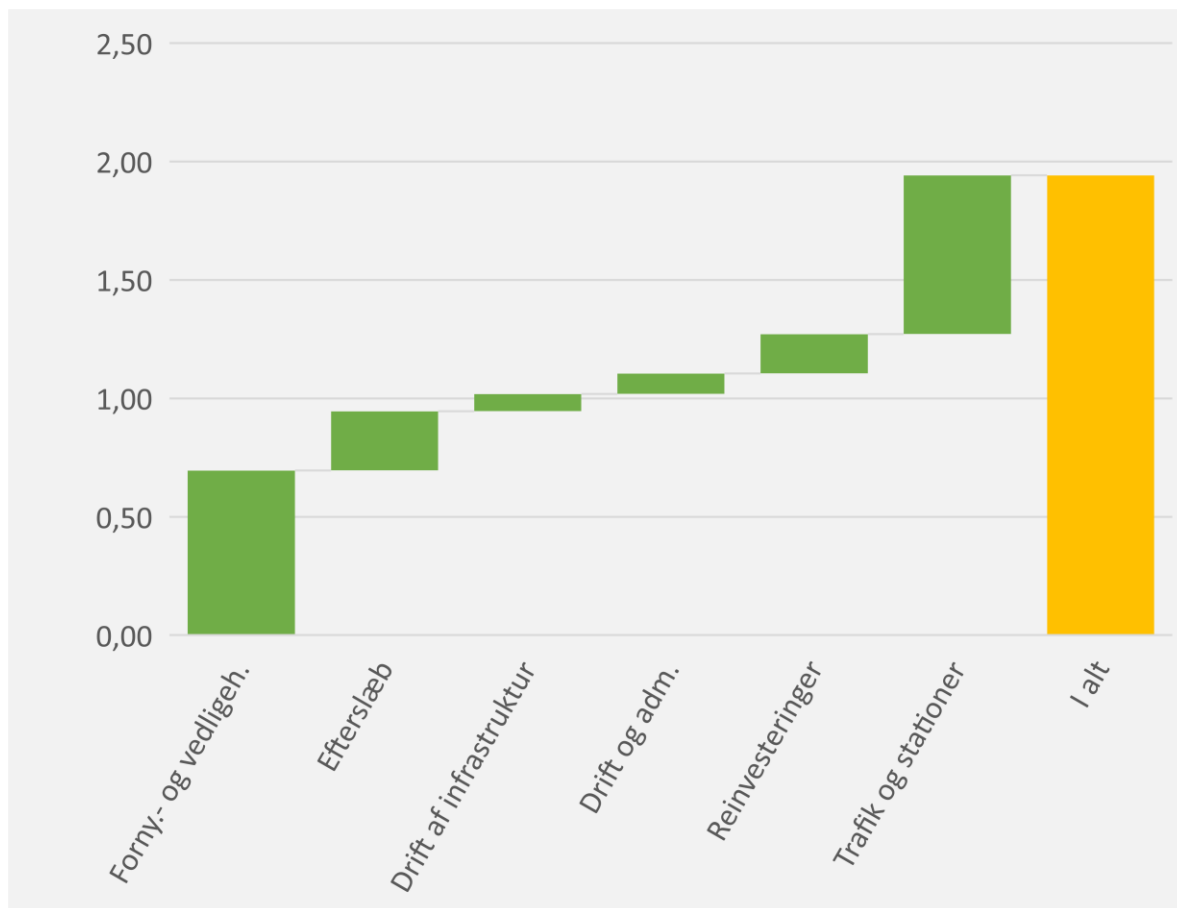
Belægningsgrad i personbil i 2022

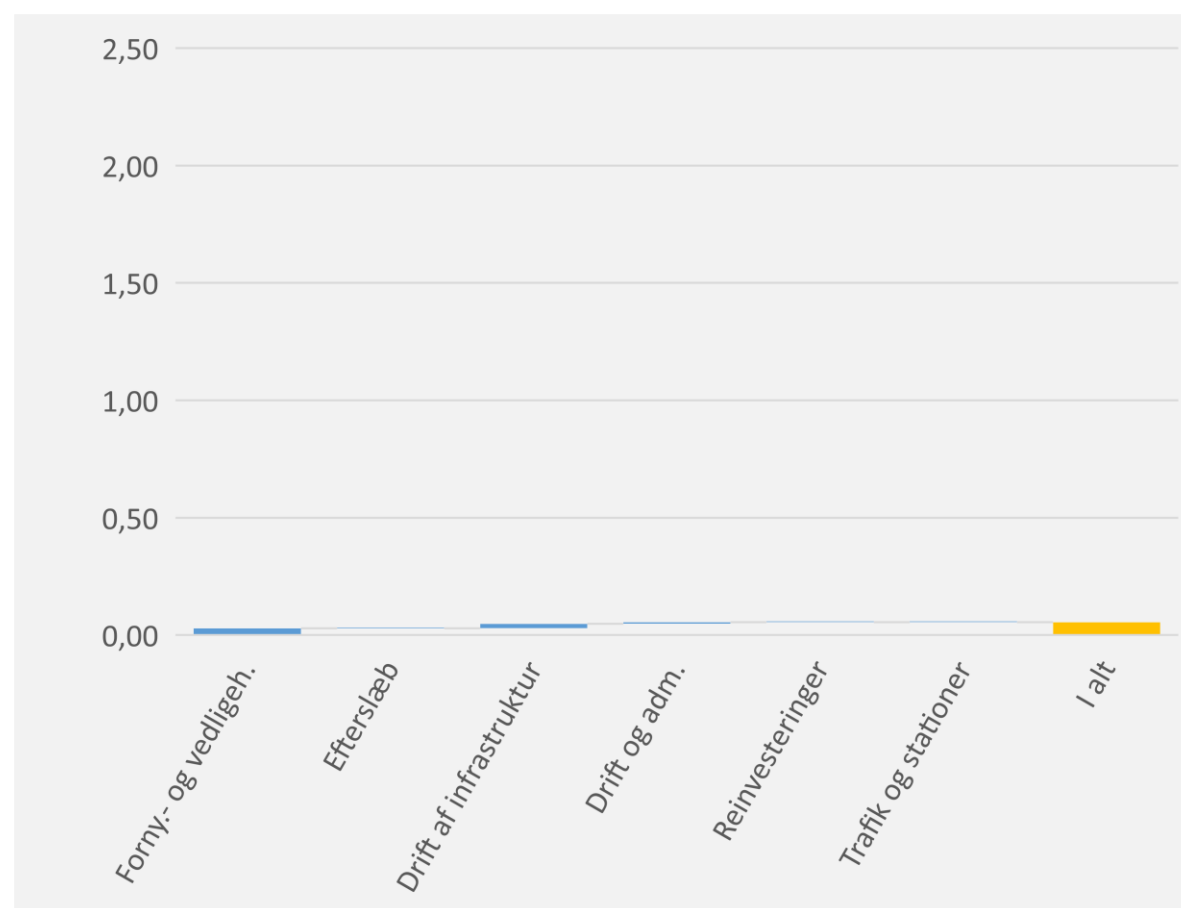
Kilde: Danmarks Statistik og Vejdirektoratet.

Omkostningseffektivitet målt ved kr. pr. personkilometer

Den statslige jernbane (passagertog)

Det statslige vejnet (personbil)

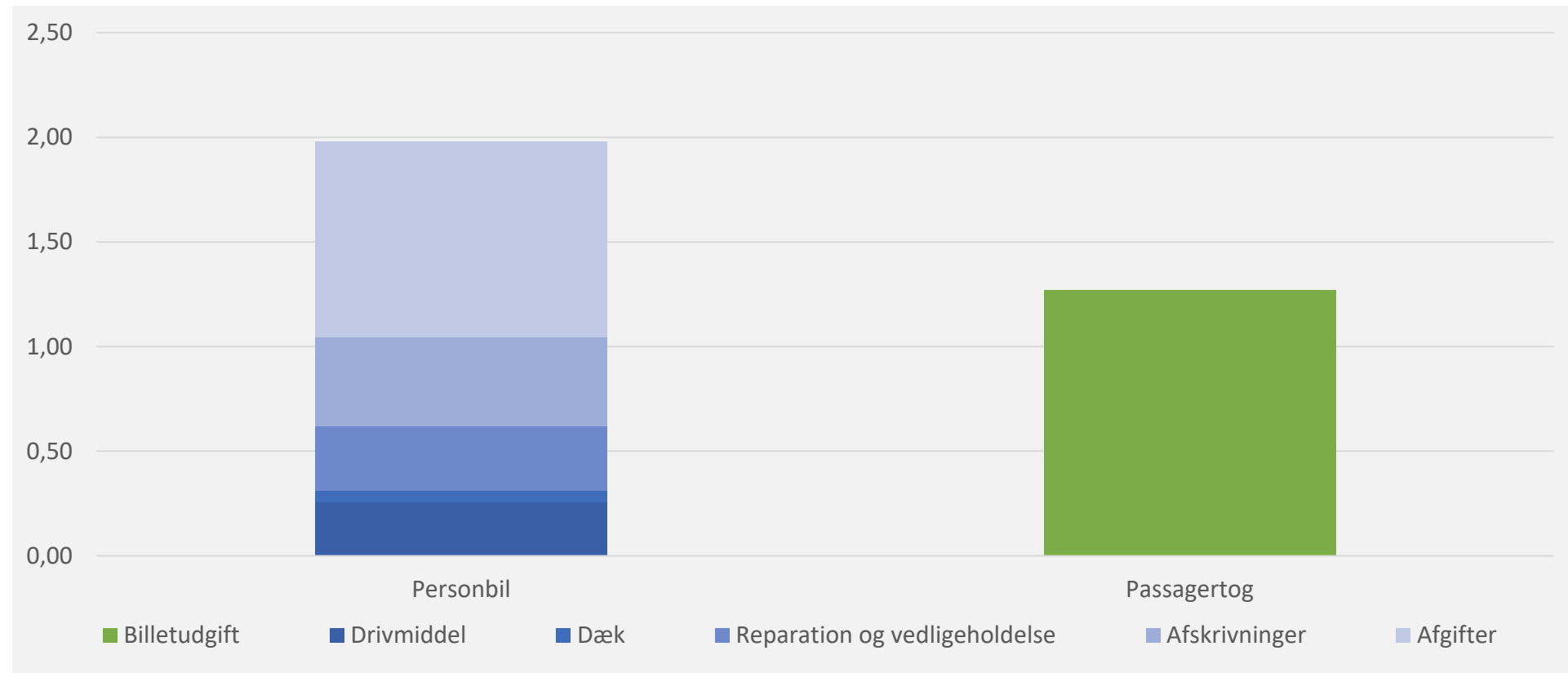

Anm.: Efterslæb på jernbanen er også medtaget, selvom der ikke er afsat finansiering hertil. Der er medtaget det behovsestimat for fornyelse og vedligehold og efterslæb, som var opgjort i 2019 (opregnet til 2024-priser). Der er skønsmæssigt indlagt omkostninger for 1 mia. kr. årligt til reinvesteringer, der baserer sig på, at en udskiftning af fx signaler er en gentagende investeringer, der er nødvendig for opretholdelsen af togdriften over tid. Omkostninger til godstog og andre biler end personbiler er fraregnet på baggrund af trafikarbejdet. Betalingen af baneafgifter er fraregnet omkostningen til togtrafik (kontraktbetaling). Omkostninger til de faste forbindelser er ikke medtaget.

Kilde: Forslag til finanslov 2025, estimat for efterslæb fra 2019 og Danmarks Statistik.

Gennemsnitlige brugeromkostninger pr. personkilometer

Kr. pr. personkilometer

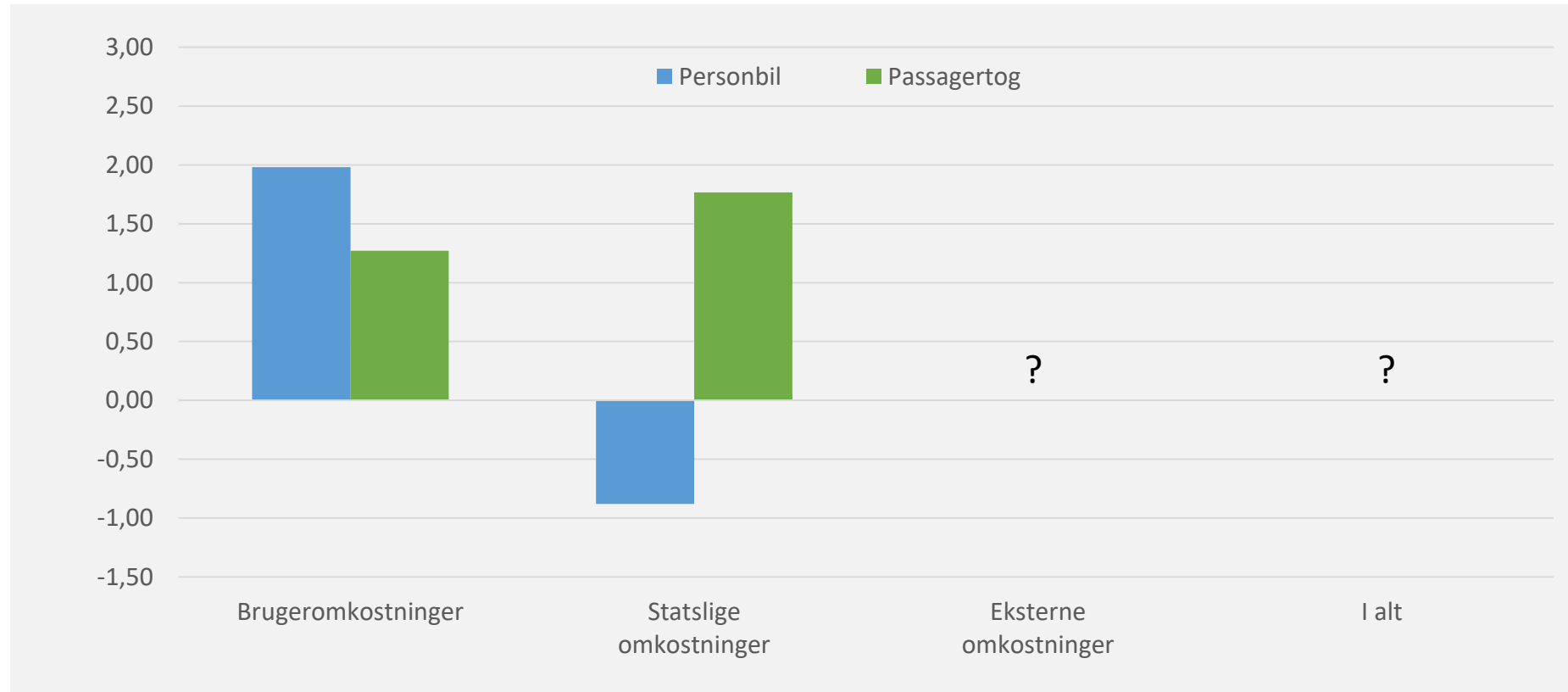
Anm.: Opgjort i 2025-priser ved brug af takststigningsloftet. Forudsætning om uændret udvikling i transportarbejdet fra 2023 til 2025. Gennemsnitlige omkostninger for personbil.

For jernbanen er det opgjort på baggrund af den statslige indkøbte togtrafik.

Kilde: Transportøkonomiske enhedspriser, Danmarks Statistik, årsrapporter fra DSB og GoCollective samt egne beregninger.

Det foreløbige regnskab

Kr. pr. personkilometer

Anm.: I beregningen af de statslige omkostninger for passagertog er kontraktbetalingen nettoficeret, således der udover baneafgifter tages højde for at selskaberne betaler lønsumsafgift og moms, der betales tilbage til staten. Tilbageløbet er beregnet på baggrund af DSB's årsregnskab.

Kilde: Egne beregninger

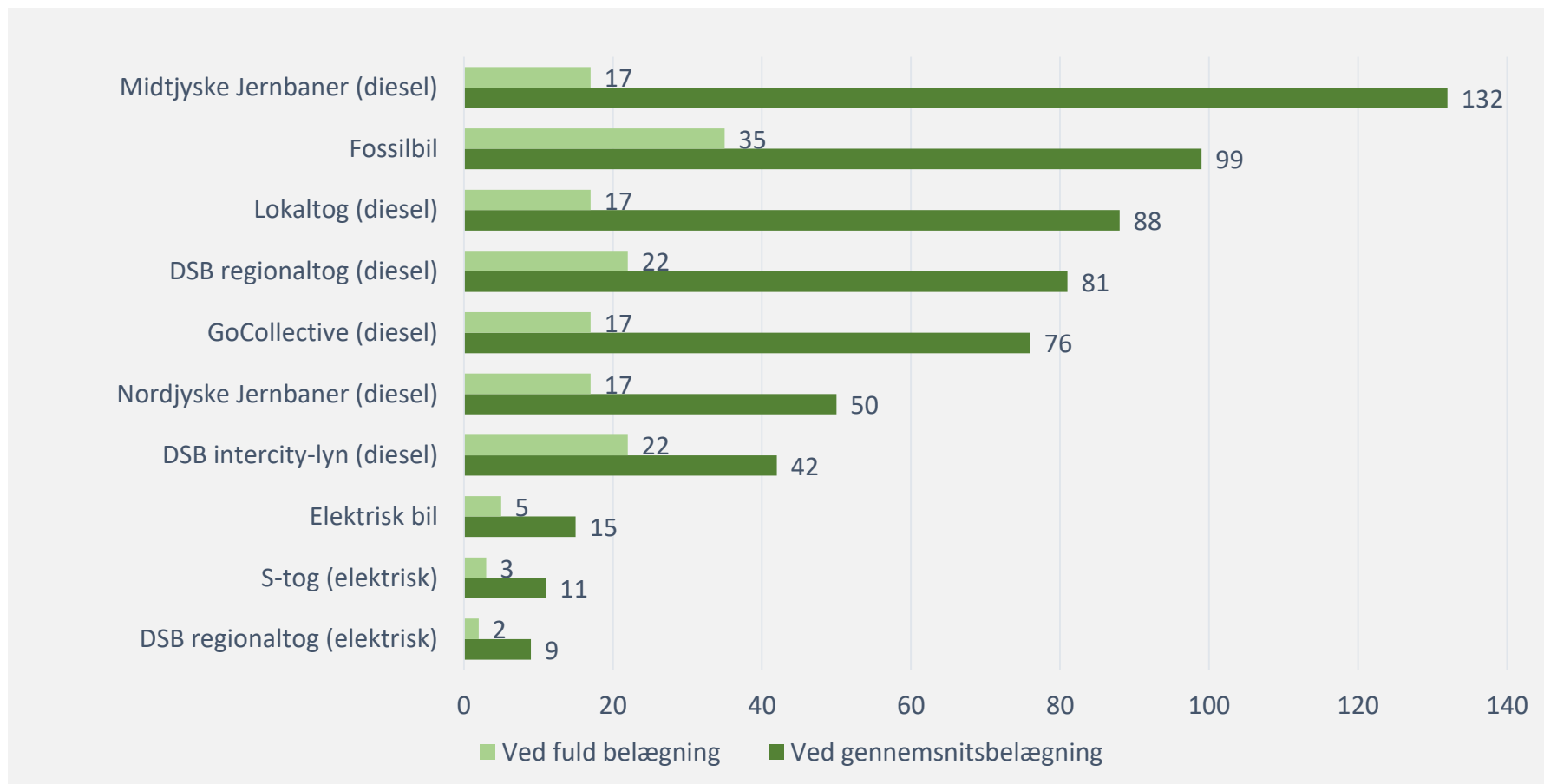
Sæt pris på jernbanen

Eksternaliteter

Udledning pr. personkm.

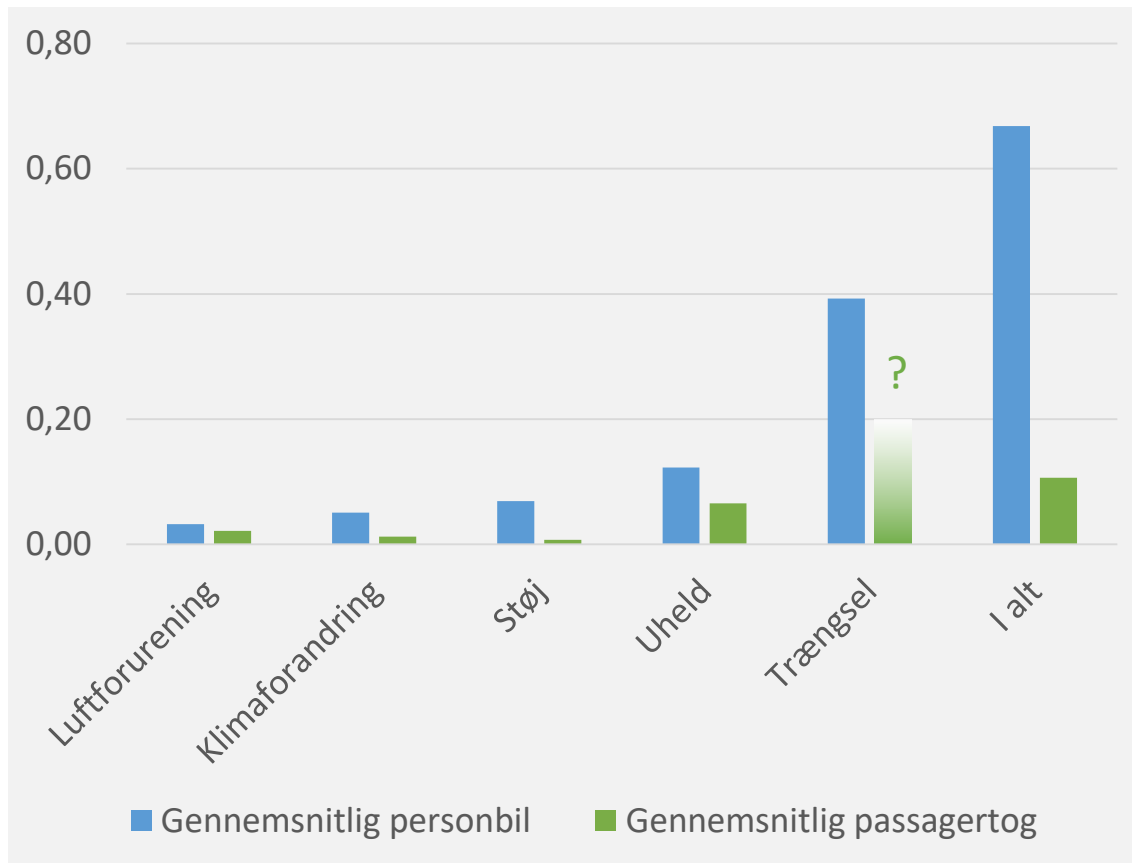
Gram CO₂ pr. personkilometer

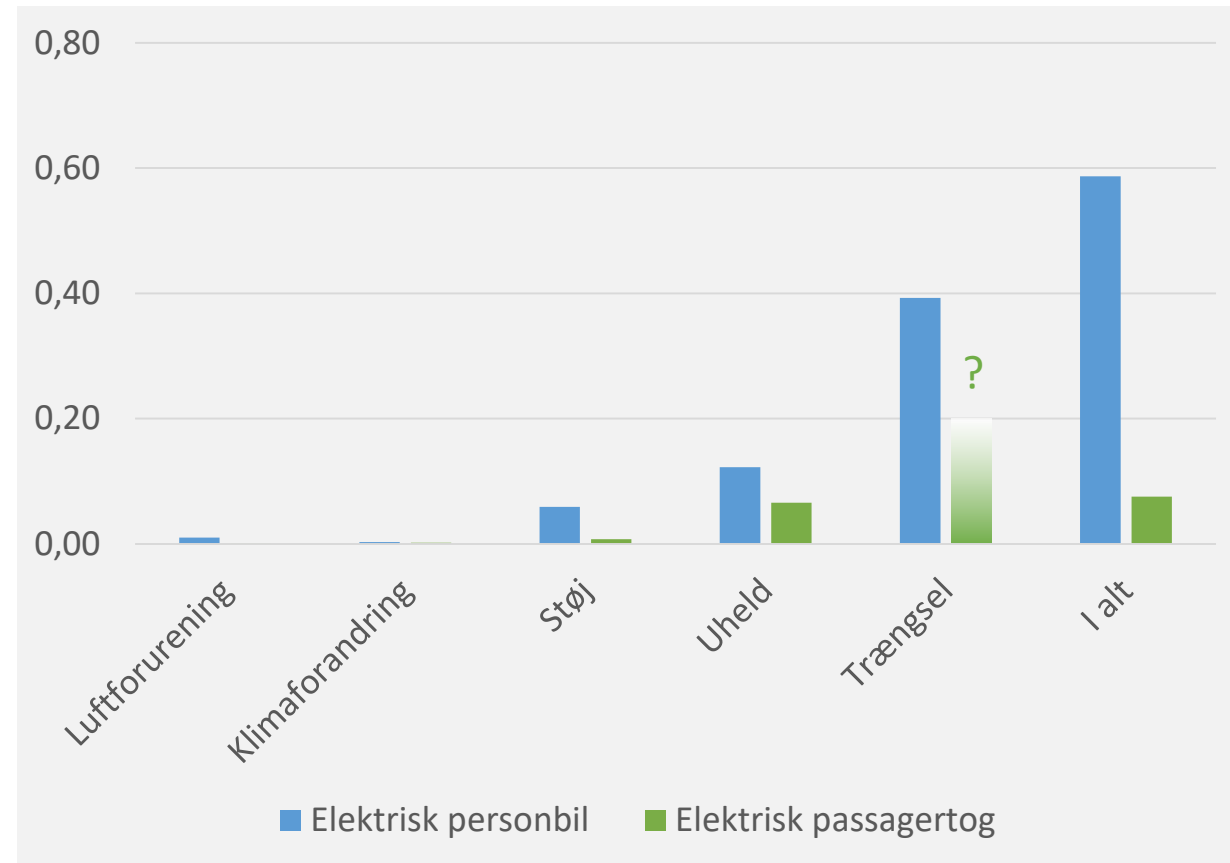
Kilde: Svar på TRU-alm. Del nr. 193 af 8. marts 2024

Eksternaliteter i kr. pr. personkilometer

Dagens situation

Elektrisk fremtid

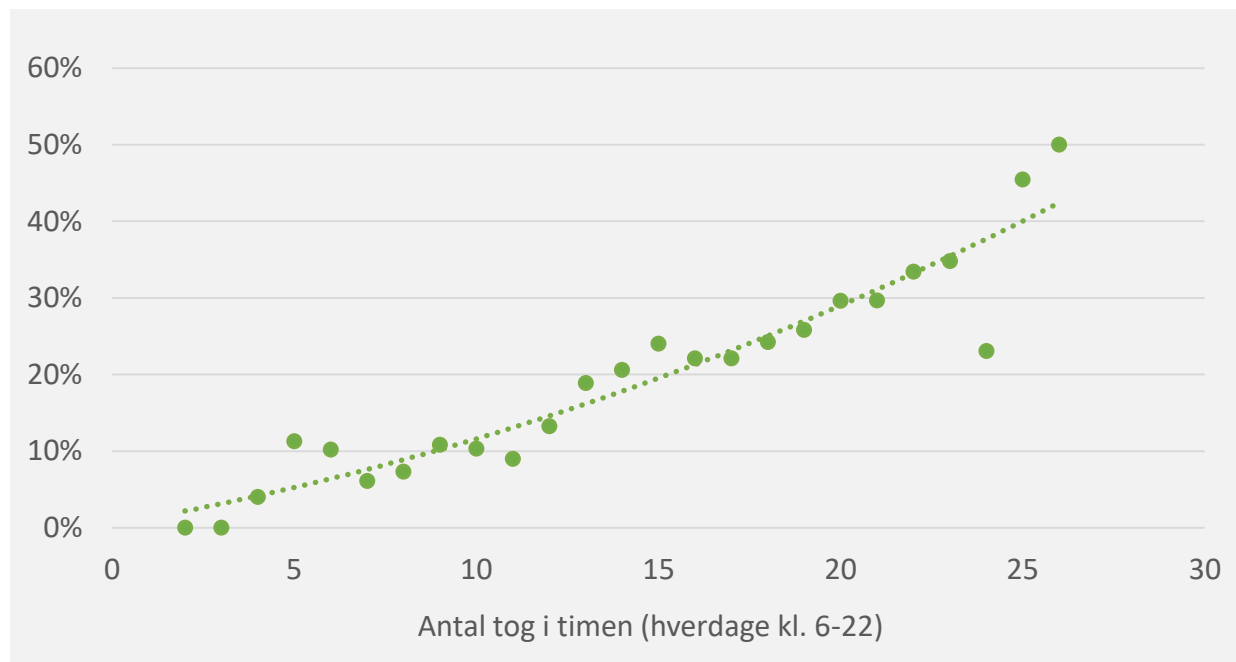

Anm.: Transportarbejdet forudsættes uændret.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af transportøkonomiske enhedspriser.

Er der trængsel på jernbanen?

Andel forsinkede tog og antal tog på Københavns Hovedbanegård i 2019

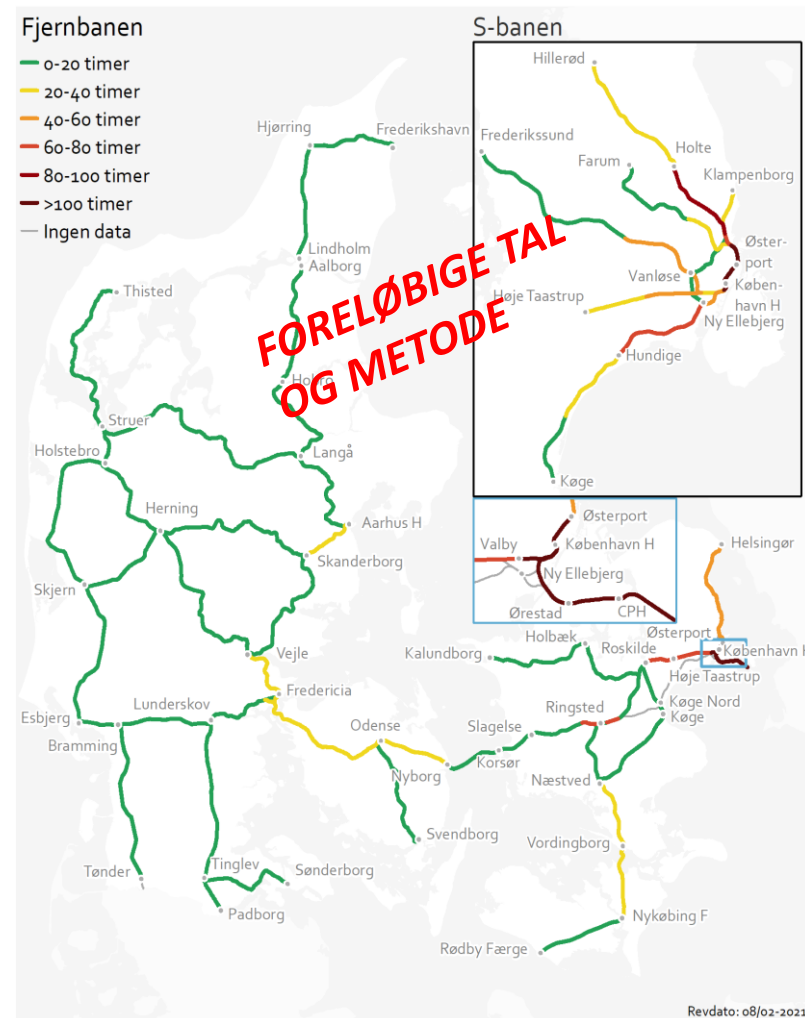

Kilde: Banedanmark og egne beregninger.

Trængselseffekt på jernbane, som følge af:

- Ekstra køretidstillæg og holdetid i knudepunkter?
- Afledte forsinkelser skabt af andre forsinkede tog?
- Manglende plads til samfundsøkonomisk rentable tog?
- Manglende plads til optimalt afgangstidspunkt?

Skøn for trængslen på jernbanen i 2019

Kilde: Banedanmark.

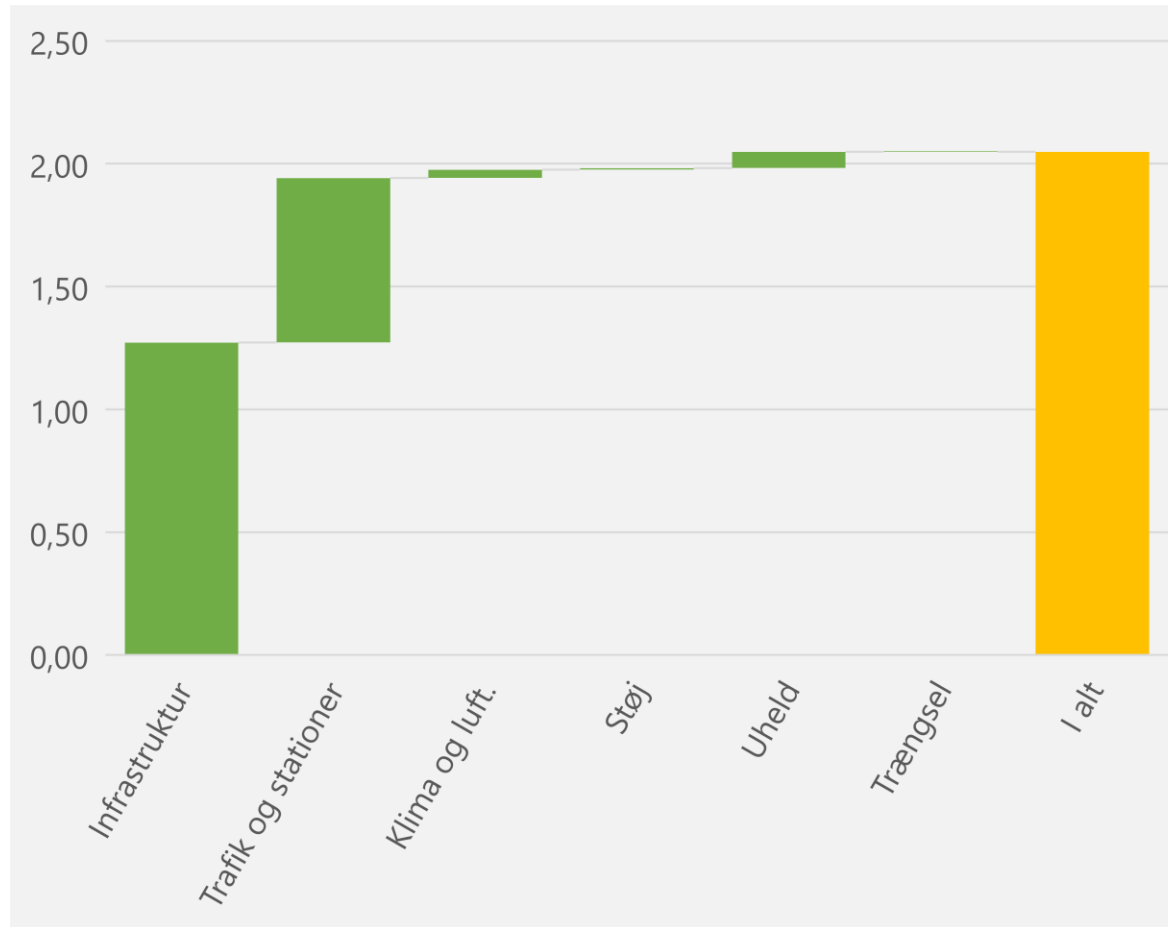
Sæt pris på jernbanen

Det samlede regnskab

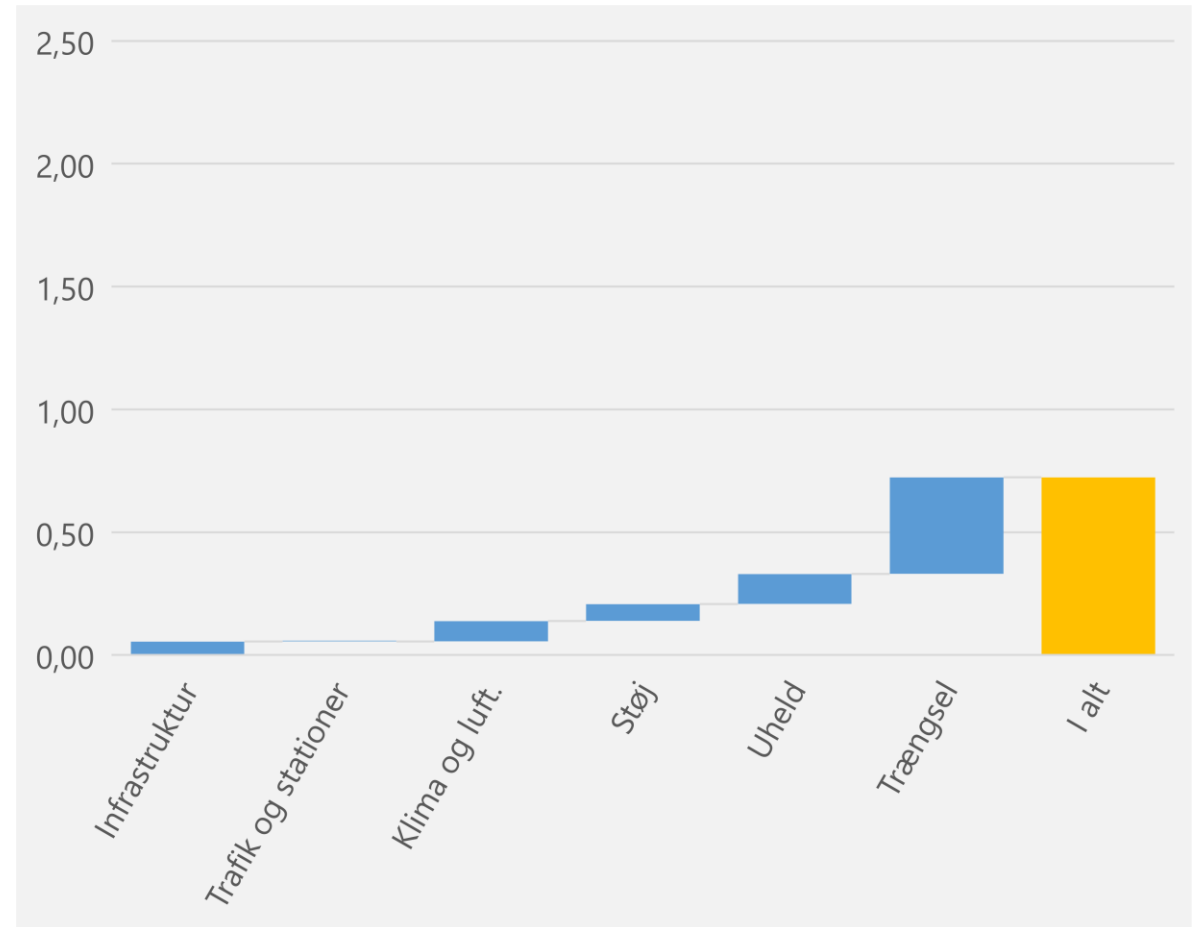

Statslige omkostninger og eksternaliteter pr. personkilometer

Passagertogstrafik med eksternaliteter

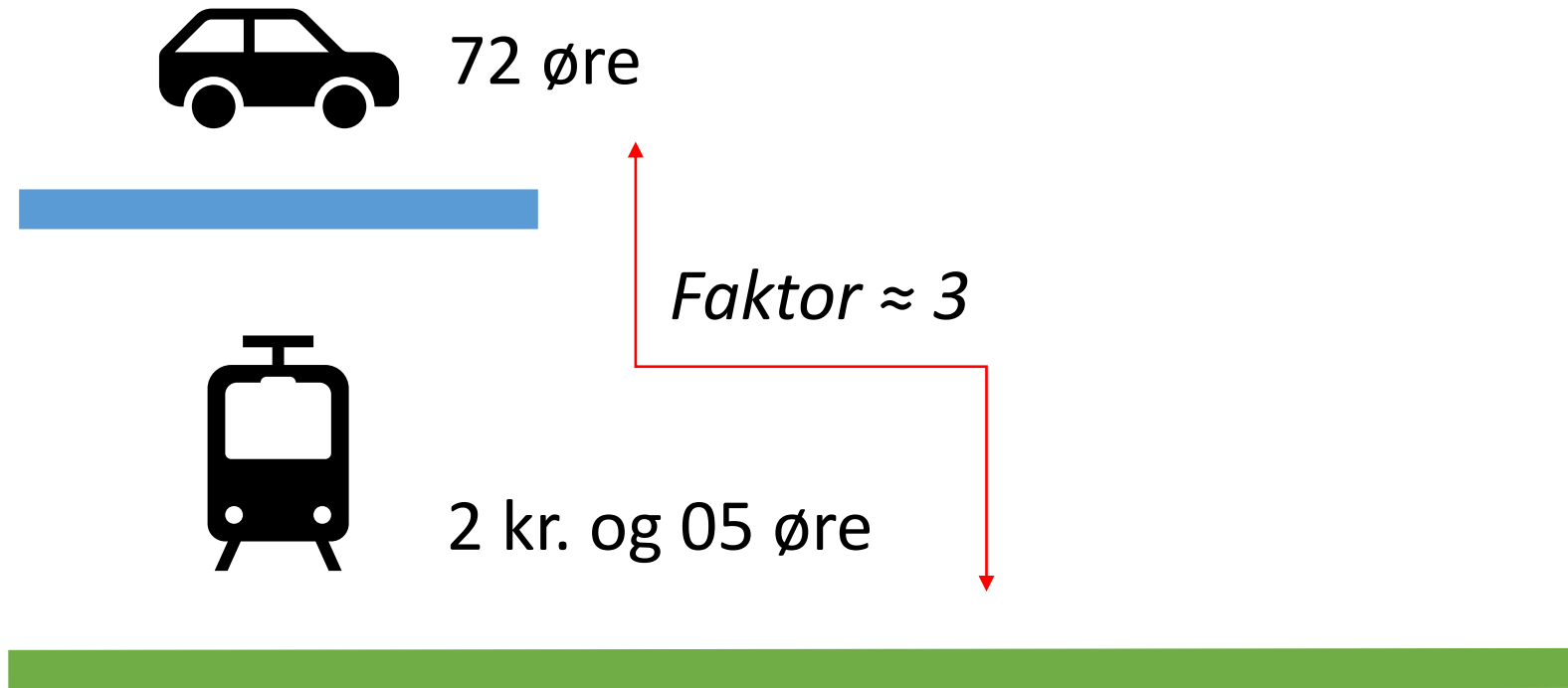
Personbiltrafik med eksternaliteter

Anm.: Jf. tidligere anmærkninger om grundlaget for beregningerne.

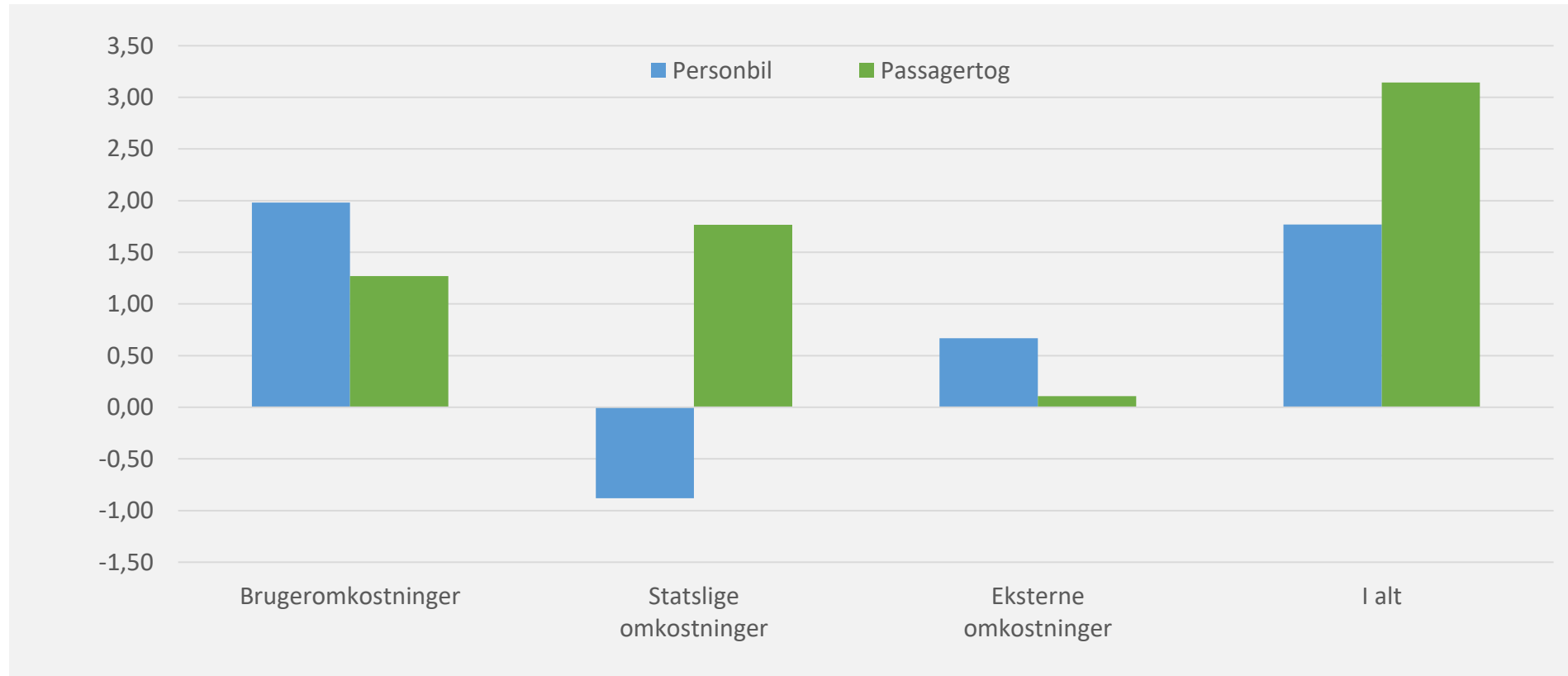
Kilde: Egne beregninger.

Statslige omkostninger og eksternaliteter pr. personkilometer

De samlede omkostninger for samfundet ved en personkilometer

Kr. pr. personkilometer

Anm.: I beregningen af de statslige omkostninger for passagertog er kontraktbetalingen søgt nettoficeret, således der udover baneafgifter tages højde for at selskaberne betaler lønsumsafgift og moms, der løber tilbage til staten.

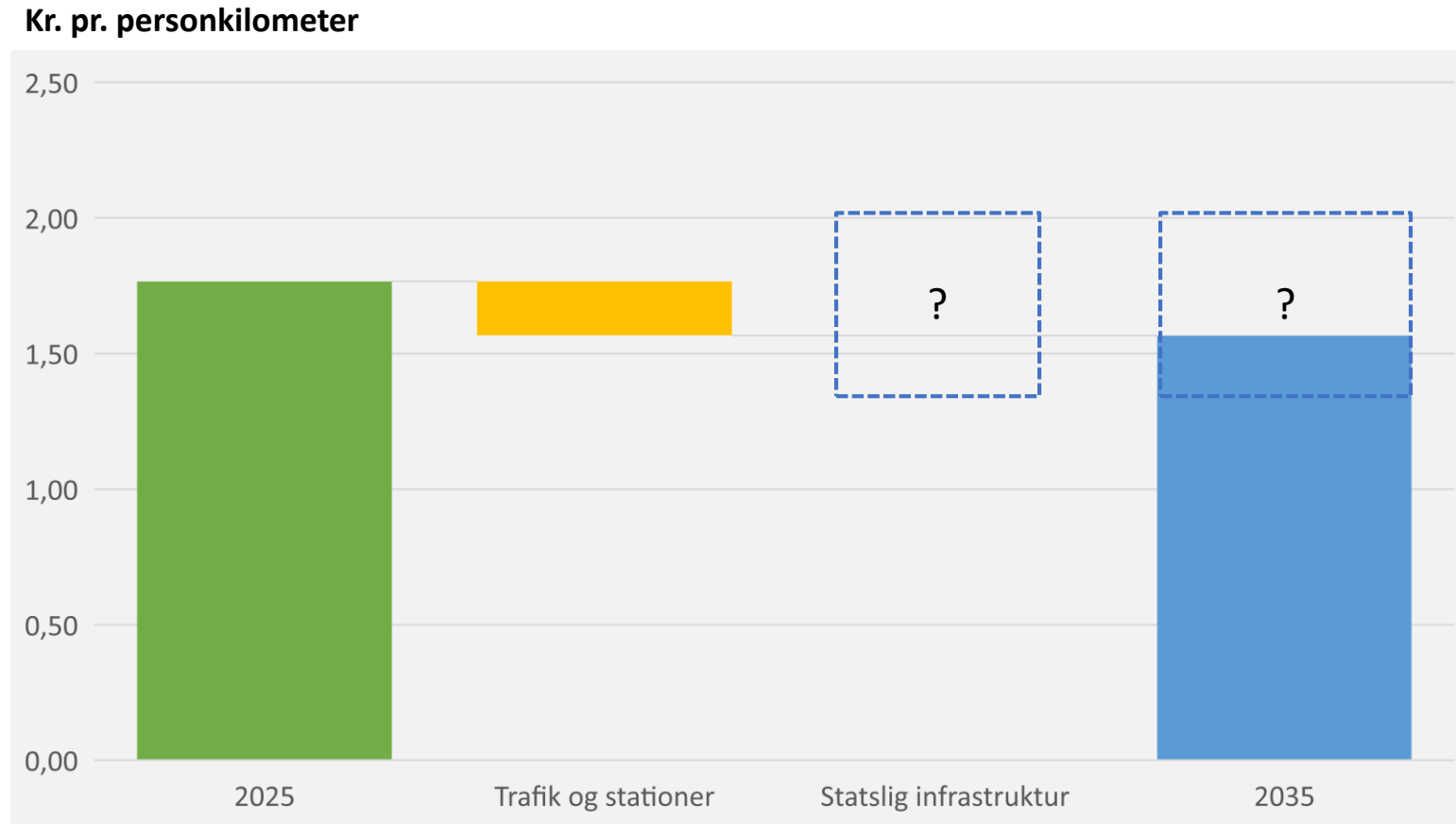
Kilde: Egne beregninger

Sæt pris på jernbanen

Reflektioner

Kan jernbanen blive billigere?

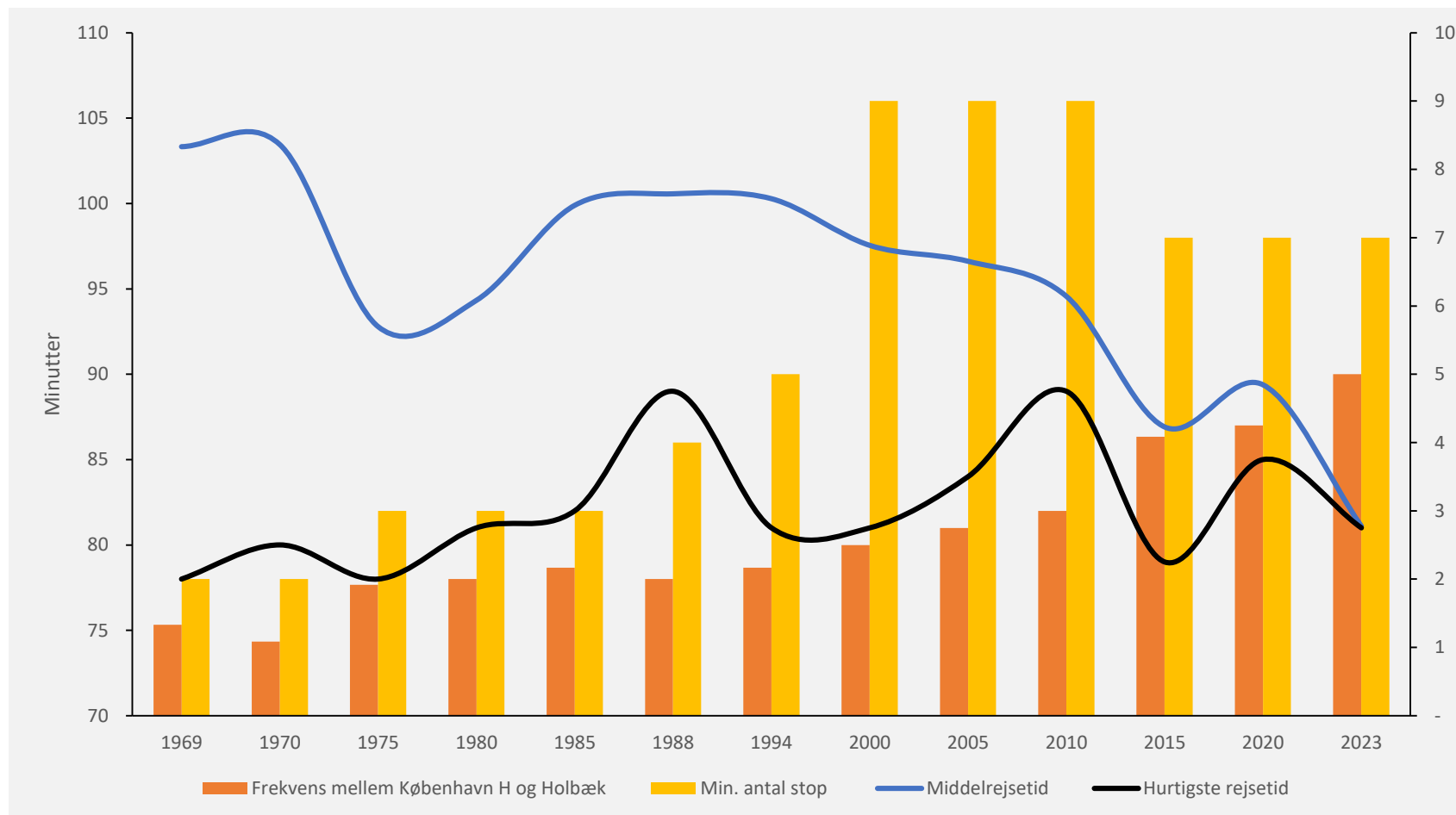

Anm.: Graft skøn for mulig reduktion i omkostningerne som følge af mere effektiv togdrift. Forudsat uændret transportarbejdet.

Kilde: Forslag til finanslov 2025 samt egne beregninger.

Bruger vi togsystemet, hvor det er bedst?

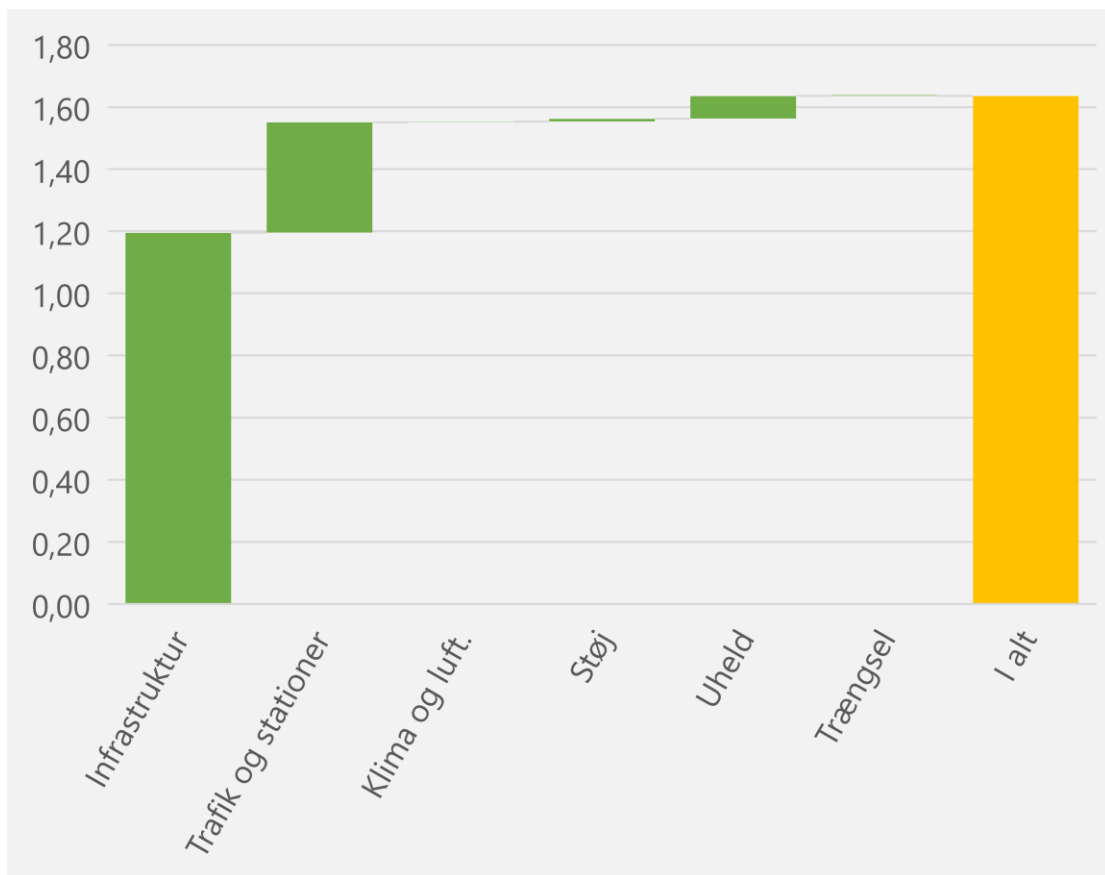

Anm.: Analysen beskriver hverdagsdriften (man-fre) fra første morgenafgang til sidste ankomst før 00:00 på Kalundborg Station. Gennemsnitlig antal afgang pr. time defineres af antal afgang pr. time på en periode på 12 timer i retning mod Holbæk Station.

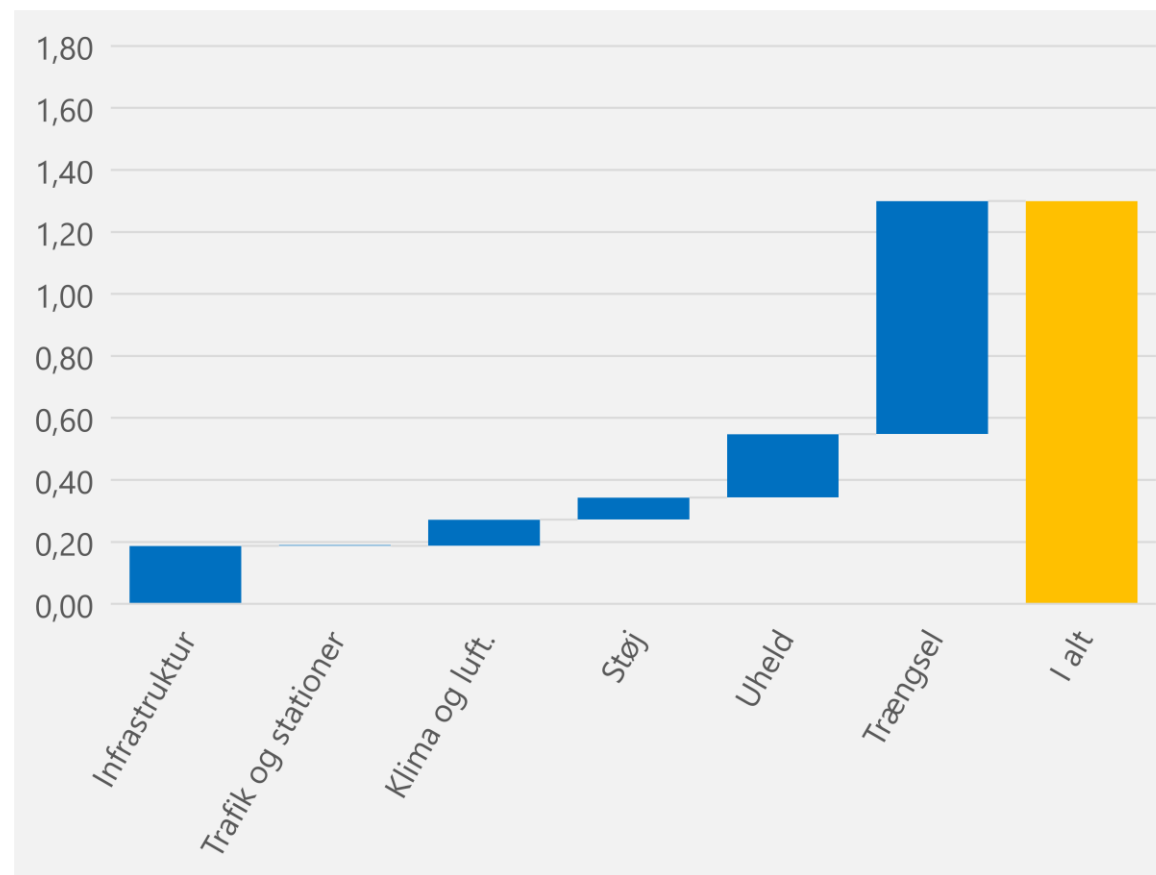
Kilde: DSB-tjenestekøreplaner samt offentlige køreplaner

S-tog og personbiler har omtrent samme omkostning i Hovedstaden

S-tog

Personbil i Hovedstaden (kommunale veje og statsveje)

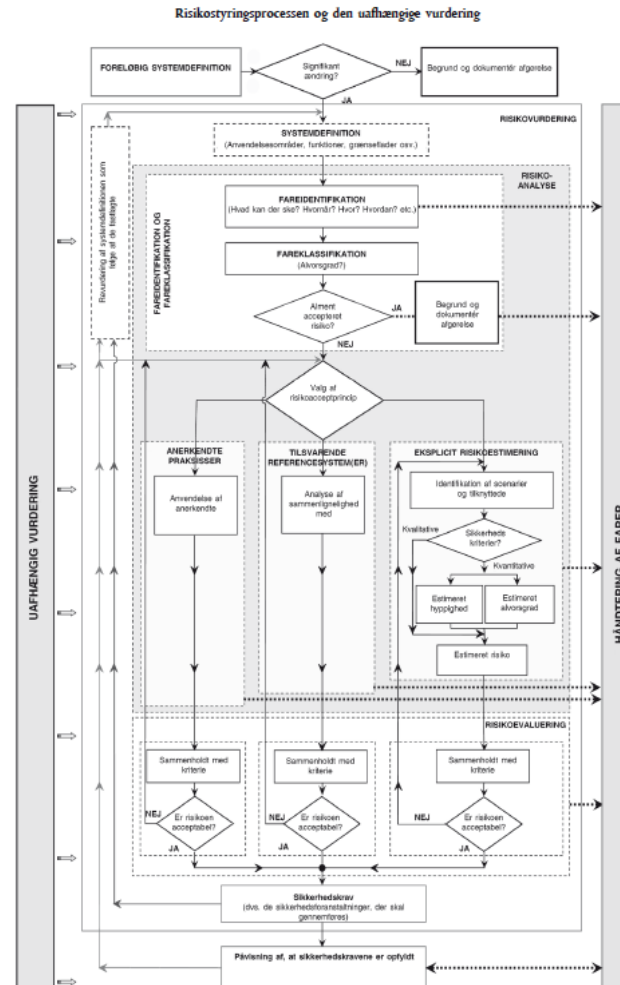

Anm.: Større usikkerhed end tilsvarende beregninger. Der er forsimplet beregnet trængsels- og uheldsomkostning for personbiler i hovedstaden, som er højere end gennemsnittet. Og der er fundet omkostninger til vejnettet for kommunerne eksklusive nyanlæg ligesom på jernbanen. Beregningen skal alene tages som en illustration af, at omkostningen mellem passagertog og personbil nærmer sig hinanden sammenlignet med tallene for hele den statslige jernbane.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af tidligere tal, transportøkonomiske enhedspriser og rapporten "Eksterne omkostninger ved kørsel" (2024).

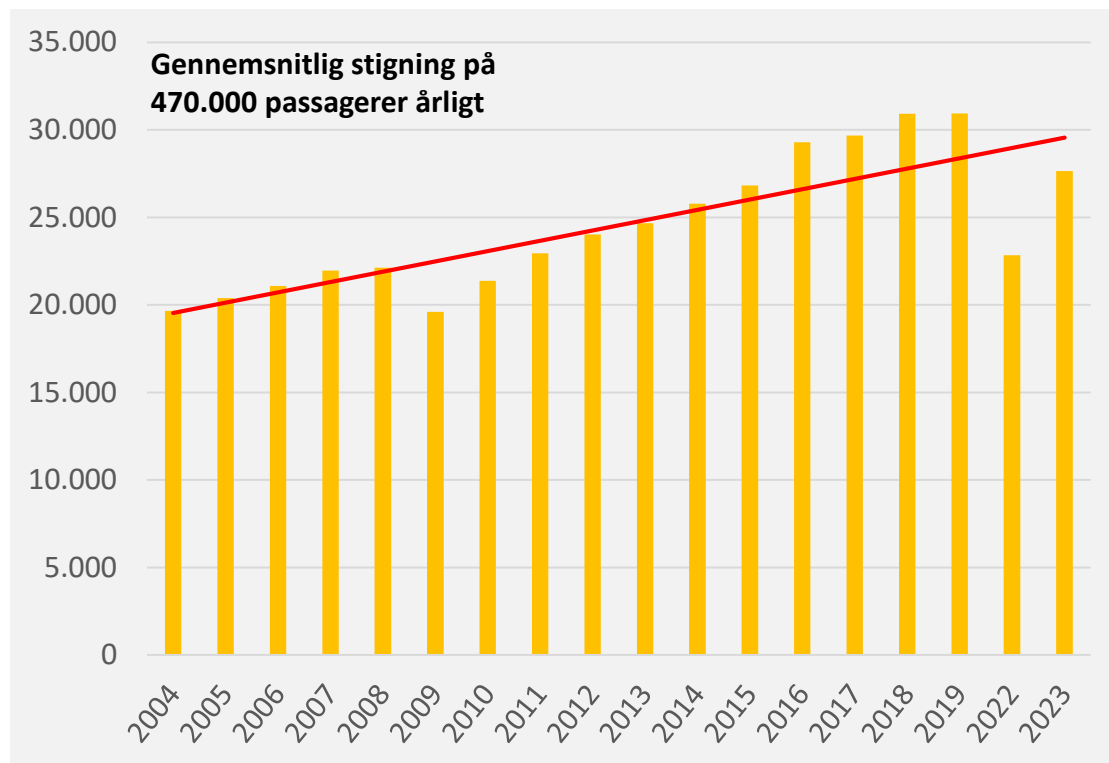
Tynger kompleksiteten jernbanen og omkostningerne?

- Direktiver
- Forordninger
- Tekniske specifikationer
- Love
- 100+ bekendtgørelser
- Banenormer

Er jernbanen et alternativ eller supplement til international flytrafik?

Passagerer på udenrigsflyvninger (1.000 personer)

Anm.: Årene 2020 og 2021 er fjernet grundet periode med corona.
Kilde: Danmarks Statistik

Passagerer på internationale togrejser til/fra Danmark (1.000 personer)

Anm.: Årene 2020 og 2021 er fjernet grundet periode med corona.
Kilde: Danmarks Statistik